

SERAIL-ARCZENŐCS,
Minden ártalmas alhatás nélkül!

SERAIL-ARCZENŐCS
ARCZ-SZÉPÍTŐSZER

az arcot tisztítja, fehéríti és bárszínűvé teszi. Egy téglő ára 1 kor. 40 fill., kis téglő ára 70 fill. Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolett szappanok a legelső használatához. Serail-erőme napjaink használatára. Serail-puder kiváló finom arcpor három színben, fehér rózsaszín és krém. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAY MATYÁS** gyógyszerész. Aradon, Szabadság-tér. 12294

Végre valahára a helyes játék!

Igy nem egy anya fog nyilatkozni, ha gyermekeit az ajándékozott Horgony-Kőépitőszekrényvel viláman játszani látja és a kis kezek mindig szelb építményeket alkotnak. És ha tovább megfigyeli, hogy a gyermekek a többi játékszereket sutba dobják és csak a pompás Horgony-épitő-játékokat foglalkoznak, akkor joggal mondhatja: A **Horgony**

Kőépitőszekrény

nemcsak a legtanulságosabb, hanem a legolcsóbb ajándék is. Ezért va' amennyi anyának, a kik korábbi ajándékaikkal minőjárt kedvező eredményt akarnak elérni, nem eléggé melegen ajánlható, hogy hosszónak maguknak azonnal Richter F. Ad. és Tá. esztész. és kir. udv. és kam. szállítóktól Bécs, I. Operngasse 16, egy legújabb árjegyzéket Horgony-Kőépitőszekrényekről és a legújabb Richter-féle Rakási játékokról, hogy egészen kényelmesen a megfelelő szekrényt kikeresessék. A gazdagon illusztrált árjegyzék az egyes szekrények pontos leírását és az olcsó kőépitőszekrények magyarizációját tartalmazza, mely kiegészítések által minden egyes Horgony-Kőépitőszekrény tervszerűleg nagybővíthető.

Bevásárlásnál a „Horgony” védjegyre figyeljünk. 12497

Alkalmos ajándék fiúk számára!

Laterna magica

Oleós gőzgépek szesz-fűtessel, álló, oszcilláló rézhengerrel, víztöltő-csavarral, magassága 21 cm., teljesen szeszlámpával, kartonba csomagolva K 150.

Finomabb gőzgépeknek ára K 2.80, 3.80, 4.—, 6.—, 7.—, 9.50.

Közvetlenül beszerezhető **KONRAD JÁNOS** cs. és kir. udvari szállító szállítóház Brix, 770. (Csehszág.)

Gazdagon illusztrált árjegyzék több mint 3000 ábrával kívántra ingyen és bérmentve megküldetik.

Párisi világiállás Grand Prix 1900

Kwizda-fele Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fill.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítő, inak mervegénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesítő lovakat. 11744

Kwizda-fele Restitutions-fluid csak a mellékelt védjegyvel valódi képes árjegyzékét ingyen és bérmentve. — Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, király-u. 12. és Andrássy-ut. 26.

Beszélőgépek

7 koronát 500 g Részletfizetés re is. Lemezszerő ingyen Odeon lemezek Számátala: elismerésvél. **Tóth József** gramofon kereskedő Szegeđen, Kányó utca 3. sz. Árjegyzék ingyen.

Old American

ALLAN DÓGAN UJDONSÁGOK
— URI —
KALAPOKBAN.
— Budapest, IV., Egyetem-utca 7. szám. 12551

Tűzijáték

Lampion, cotillon, tánc tourok, knall-bonbonok, álarczok, papirsapkák, ruhadiszek, jelvények, papirhangszerek, hajdiszek, parókák, szakálak, papírlőnyök, jux cikkek, japán legyezők, japán lampionok, zászlók, tréfás tárgyak, jelmez kellékek, angyalszárnyak, papir-guirlandok, papirmaché árúk, papir-kalapok stb. kaphatók

EMMERLING ADOLF

gyárosnál 12553

Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz.

Arjegyzék.

Gyári árak!

KULCSÁR SÁNDOR bronzár- és csillárgyár, csillárok légszusz., acetylén és villamos világításra.

Budapest, Dessewffy-u. 9-11. Telefon 25-44.

Ingeny és bérmentesen! külföld meg mindenképp nagy és gazdagon illusztrált árjegyzékemet 3000-nél több képpel, mindennemű szolid, jó és olcsó zeneművekről, cs. és kir. udv. szállító **Konrad János** zeneműszállítóháza Brix 482. (Csehszág.)

Tasulohedő vonó nélkül csak K 4.80, 5.50, 6.—, Hegedűvonó K 8.—, 1.—, 1.40 és felebb. Csaterák, harmonikák stb. ráköt. ron. Tessenek katalógusát kéri. 12076

Nagy baj

kütforrása lehet, ha a gyors kimerülés, idegesség, lehangoltság, ok nélküli félelmi érzetek, gyakori erős szivdobogás, fejfájás, fejnyomás, rossz étvágy, felpuffadások, rossz emésztés, csúszos fájdalmak, vizelési zavarok stb. már kezdeti stádiumban elhanyagoltnak, mert ezek komoly tünetek, melyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni, hanem erőlyesen hozzá kell látni azoknak teljes és gyökeres kiirtásához.

Ezen tüneteket egy kezdetben, mint kifejlődött s súlyos állapotban is sikerrel lehet gyógyítani az „Elektro-Vitalizer” galván-készülékkel.

„A Modern Villamos Gyógymódról” szóló értekezés külön kötetben a férfiak és külön kötetben a nők részére nyújt felvilágosítást ezen kiváló gyógy-eljárásról, az ezáltal kezelhető bajokról, a fényesebbnél-fényesebb gyógyeredményekről. Ezen könyvecskét díjtalanul, bérmentve és zárt borítékban kaphatja meg minden érdeklődő, a ki azt e lapra való hivatkozással személyesen vagy posta útján kéri, vagy az alábbi szelvényt beküldi.

„Elektro-Vitalizer” orv. rendelő-intézet Budapest, Károly-körút 2., felem. 25.

Elismerő levél: Tóth Zsigmond, Mikoszásza. Az Elektro-Vitalizer áldásos hatását magamon érzem, mert évek óta feun-dáló csúszos fájdalmaim megszűntek, ugyszintén megszűntek azok a bajok és fájdalmak, melyek lábam ficamodása után még fennmaradtak. A bal-oldalamban volt nyílamlások és fájdalmak is teljesen abba maradtak. Hála érte az Elektro-Vitalizer feltalálójának.

Szelvény egy ingyen könyvre. **Elektro-Vitalizer orvosi rendelő-intézet** Budapest, Károly-körút 2. szám, filemelet 25. Kérem részemre díjtalanul, bérmentesen és zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos gyógymódról” szóló műveinek részére. (A nem kívánt törlendő.) 12540

Név: _____
Cím: _____

Bejegyz. mint! **FŐLSÉGES ILLUZIÓ!** Tűri, türel! **A karácsonyfa legpompásabb díszé** mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított **brilláns karácsonyfa-angyal-esőngetés** 1. szám

egészben fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, kezesseg kifogástalan működésű. — Egyszerű feltevés által a legnagyobb, vagy a legkisebb fán rögtön alkalmazható. Ugyanaz az asztala állítható, asztali esőngetésnek is használható. A lályhára helyezve gyertyaláng nélkül is működik. — A három gyertyalángtól származó meleg levegő forgásba hozza a hajtóereket az ara alkalmozott inavitot acélkalapácsok megütik a három harangot, mi által kellemesen hangzó, szisztizata csörgés kelekkezik, m-y. fiatalokat és öregeket újatatos karácsonyi hangulatba helyez. Ara kartonnal és használati utasítással együtt darabonként **K 1.50**.

3 db K 4.25 12 db K 15.—
4 db K 5.50 24 db K 29.—
6 db K 8.— 36 db K 43.50
9 db K 12.— 50 db K 58.—
100 db K 112.—

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-esőngetés igen elegáns, különönmom nélkülözhetetlen, sok harangszóval és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál esőngésű fényreflexet adnak, kartonban használati utasítással együtt darabonként **K 2.—**

3 db K 5.50 12 db K 20.25
4 db K 7.25 24 db K 39.50
6 db K 10.50 36 db K 57.50
9 db K 15.50 50 db K 77.50
100 db K 150.—

Legújabb üveg karácsonyfadísz. 12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —.40, —.60, —.70, —.80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —.75, —.90, 1.—, 1.20, lametta (angyalhaj) ziszt vagy aranyborítékban K —.10. díjosdrony 100 db K —.20, láncok üveggolyókból 1/2 egész 2 m hosszúságig, a golyók nagysága szerint K —.90, —.95, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-angyalok, 24 db kartonban K —.50, nagyobbak, 15 db kartonban K —.58, gyertyatartó tucatszaj K —.50.

7223. Pénztárcák egy db világhírű sőtállítóbból, nagy füző-táska, 4 rekeszszel, belső rugógyellegel, nikkel-luzózárral, 9 cm hossz, 6 cm széles **K 1.50**.

7202. sz. Oleós, jó pénztárcza egy darab erős sima bőrből készült, elcsendő marhabőr csapattal, 4 rekeszszel és biléttáskával, 3 lakkal, 9 cm hossz, 6 cm széles **K 1.35**.

Jobbajta pénztárczák K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és felebb.

Tessenek katalógusát kéri!

Karácsonyi jutalom! Minden t. ez. verő, a ki a szeptember 1. és november 30. közt időben egyszerre 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-éberszótó éjjel világító mutatósáppal és egy 1908-ra szóló naptárt kap melleesomagoval.

Kicserelés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat! Sztéküldés utánvétel vagy előfizetés mellett. A megrendés legezésében a postautalvány levélajánlati eszközölközöl. Okvetlen szükkséges, hogy a megrendelőlevekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utárvétel kívánatik-e az ara vagy pedig elment már az ország utalványai. Ugyszintén sdeleleken áll minden megrendelőnek a megrendelés december 15. díke előtt beküldeni, mert a posta ezen időn túl, a nagy tödülés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendelések tehát idejében intszendők

Cs. és kir. udv. szállító **Konrad János** első oryágyára Brix 2004 sz. (Csehszág.). Tessenek legújabb árjegyzékemet kéri 3000 képpel, mely fonek azonnal ingyen és portmentesen megküldetik. 12076

VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 1.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világ” irónika-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is esatolandó.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKMÚZEUM.

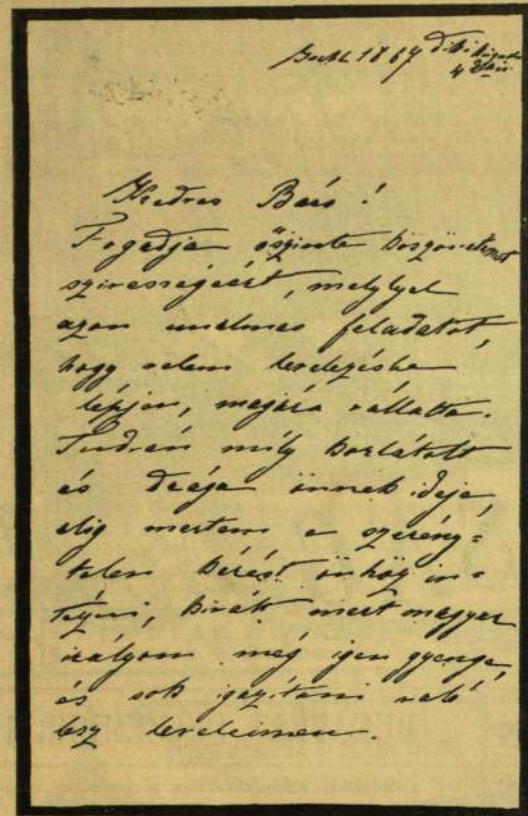
ÁLTALÁNOS örömet keltett a hivatalos lapban Szent Erzsébet napját megelőzőleg megjelent királyi kézirat, a mely a magyar miniszterelnökhöz intézve a megemlékezve boldogult Erzsébet királynénknak Magyarország iránt mindenkor tanúsított nagy szeretetéről, a boldogult királyné emléktárgyait a nemzetnek

ajándékozta, leltárszerűleg a Magyar Nemzeti Múzeumba rendeli bekebelezettni s befogadásukra a budai királyi várakban a szükkséges helyiségeket berendezettni kívánja. Ehez az alapítványhoz járultak a Gizella bajor királyi hercegné és Mária Valéria főhercegné által már korábban ajándékozott s eddig a Nemzeti Múzeumban őrzött, valamint általuk most átadott, ugyszintén a Ferenczy Ida felolvasó hölgy s gróf Festetics Mária és gróf Sztáray

Irma udvarhölgyek által adott emléktárgyak, a melyek összesen két termet töltenek meg. Itt adjuk az Erzsébet királyné emlékmúzeum néhány képét, nevezetesen első sorban a király által ajándékozott írószobáját, a melynek egész butorzatát híven úgy, a hogy a királyné használta itt Budán, átvitték a múzeumba. Itt látjuk íróasztalát teljesen felszerelve, amott a nyugagyat, a melyet a vasuton használt, a midőn Budára jött, hogy itt adjon életét Mária

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ DOLGOZÓ-SZOBÁJA A BUDAVÁRI ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-EMLEKMÚZEUMBAN. — Jobboldalt a királyné nyugagyá, melyen 1868-ban Budapestre utazott.

Erzsébet királyné báró Eötvös Józsefhez intézett egyik levelének kezdősorai.

Valéria főhercegnőnek. Ebben a teremben találjuk könyvtárának Mária Valéria főhercegnő által ide áttett több mint kétszáz magyar kötetét, legjobb írónk történelmi és szépirodalmi műveit, — a pamlag felett a híres gödöllői fal-kavadász társaságnak, ugyanezen társaság által a királynénak felajánlott képét, csupa arckép, a közepén Ó Felsőgeikkel, amott pedig Benczúr «Mályvák között» című ismert képeinek eredetijét, a melylyel királyunk kedveskedett felséges nejeinek.

Erzsébet királyné életének különféle fázisaira legjellemzőbbek azonban azok az emléktárgyak — legtöbbször Ferenczy Ida ajándéka — a melyek az u. n. múzeumi teremben összegyűjtve nyertek kiállítást; itt először is életnagyságú szobrának mása ötlik szemünkbe, lényé egész megragadó bájával, alakjának mondhatni leányos karcsúságával. Ennek a szobornak fehér márvány eredetijét báró Nopcsa Ferencz, gróf Festetics Mária és Ferenczy Ida a budapesti Erzsébet örökimádás temploma számára készítették. A falakon függő kevés híján 100 arckép a királynét menyasszony korától kezdve, majd mint tündéri szép ifjú anyát, magyar királynévá történt koronázásakor viselt diszruhájában, mint híres amazont lován vágatva, majd mint gyászoló anyát, végül egy kis fénykép — a melyet pár nappal gyászos halála előtt amateur kapott le — Genfben az utcán sétálva örökíti meg.

Az emlékek néhányá Ó Felsőgeik 1857. évi első magyarországi körútjára, két aquarel 1866. évi januárban Ó Felsőgeik fényes bevonulását Budán örökíti meg, néhány tárgy az 1866. évi porosz háború idejére emlékeztet, vízfestmény a koronázást, egy nagyított amateur-fénykép pedig a királynét tünteti fel, a midőn 1897 őszén Budapestet életében utoljára hagyja el.

A koronázás dicsőséges napjaira emlékeztet amaz ezüst szekrényke is, a melyet Ó Felsőge a bécsi cs. kir. kincstárból küldött le s a melyben az országos küldöttség a királynénak az 50.000 darab arany koronázási aranyat átadta. A koronázási ajándékot tudvaleg a király is, a királyné is az 1848. 9-diki honvédségélyző alprá adták.

Egy szekrényben látjuk ezer apró használati tárgyát, a másikban lovagló szereit s mellette kedvencz lovai képeit azon időkből, a midőn fia korai halála anyai szívét még nem törte meg.

Ezután a tragikus eset után már többé nem tette le a gyászt; fekete volt az a magyar diszöltözete is, — Gizella bajor kir. hercegné és Mária Valéria főhercegné ajándéka — a melyben itten utolsó hivatalos szereplésekor, a millennium alkalmával a magyar törvényhozás bódolatát fogadta a király oldalán, könnyekre fakadva Szilágyi Dezső remek szónoklatán. Egy kis üveges szekrény foglalja magában az emlé-

kek legszomorúbbjait; az 1898 szeptember 10-iki gyásznap emlékeit. Sztáray Irma grófnő udvarhölgy ajánlotta fel a múzeumnak azt a kis fekete selyem kabátját, a melyen még ott van a legnemesebb szívet átjáró gyilkos tör hasítása, — és egy kis fekete kalapot, a melyet királynénk meggyilkoltatásakor hordott; — a szárított rózsák is ebben a szekrényben Genfből a királyné koporsójáról valók.

Az orgyilkos keze nemcsak felejthetetlen királynénktól fosztott meg, mert benne a magyarság igaz pártfogóját, őszinte barátját, érdekeinek szószólóját is gyászolja, — írott emlékei, saját kezeirésa tanuskodnak irántunk táplált érzelmeiről legigazabban. Az, a ki fáradságot nem ismert a magyar nyelv megtanulásában mint ő, a ki oly kérésrel levelez báró Eötvös Józseffel, hogy ez javítsa ki iráshibáit, hogy ez úton is tökéletesbítse magát a magyar nyelvben, a ki a II. Vilmos császár itteni híres «moriatur pro rege nostro» toaszja hallatára azzal felel, hogy ilyen nyilatkozat mily jól esik egy magyarul érző szíveknek, — annak velünk együtt érzésében nem kételkedhetünk még akkor sem, ha nem tudnók, mily nagy szerep jutott neki a kiegyezési tárgyalások idején, midőn a vezérlő-férfiakkal sürűn érintkezett s mily döntő befolyást gyakorolt a kiegyezés sikerére.

Erre céloz báró Eötvös József is az emlékmúzeumban kiállított 1867 nov. 25-én kelt levelében, a midőn a királynénak írja, hogy «a komoly veszélyek már mögöttünk fekszenek.» Azok abban a pillanatban szűntek meg, midőn a magyar király s a magyar nemzet érdekeik teljes ugyanazonosságát belátták és az Isten meg fogja adni azt, ki által ez végbement.

FORGÁCS.

I.

Balsors.

Ha csalogány vagy s dalolni születél,
Vagy büszke sas vagy, felhők közt csapongó:
Legyen a párod, a kit megszeretél,
Te hozzád méltó, magadhoz hasonló.

Tűzokhoz kötve büszke sas nem élhet,
Siratva bércezt, a szabad világot,
S elvész a legszebb fülemüle-ének,
Ha közelében, óh jaj! — liba gágog.

II.

Szerelem.

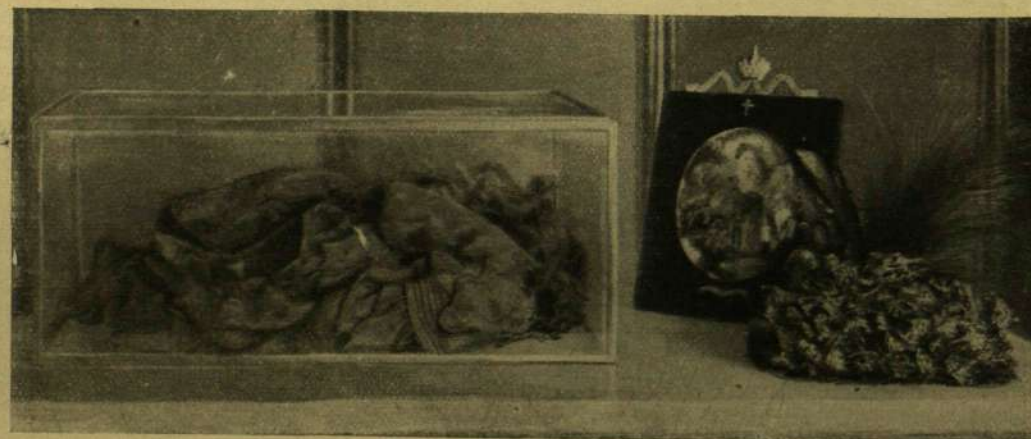
A szerelmet el nem éri,
A ki sirva kergeti;
Bűt a nőnek minden férfi,
Ki sóhajjal ront neki.

Asszony szívét meg nem vívja
Esdeklő bűd, lágy szavad, —
Gúnyos arcún ez van írva:
Itt koldulni nem szabad!

III.

A boldogság.

A boldogságot kergeted,
Ép mint a többi mind;
És elfáradsz és — nem leled,
Ép mint a többi mind.

A királyné ruhái, melyeket megöletésekor viselt. (Az üvegszekrényben látható blouze-on levő fehér folt a törzsűrés helye. Az arckép alatt a királyné kalapja).

A BUDAVÁRI ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-EMLEKMÚZEUMBÓL.

De mi okon is kergeted?
Látta már valaki?
S mi jögon sírsz, hogy nem leled?
Ígérte valaki? ...

IV.

Két nemtő.

Az ifjuság ha továbbra
És elhervad a szerelem:
E földi bánat-rengetegben
Két új vigasztaló terem.
Hogy leljen egy kis enyhülésre
Ki egyre fárad, fut, lohol:
Két nemtő hívja feledésre, —
A nikotin s az alkohol.

V.

Egy szó.

Ép most van a nap nyugovóban:
Az alkonyégen tüzgolyó van
S a kék felhők közt lángolóan
A fénye szétterjed lilán ...
Nézzék — szavaltam álmodóan —
Mily szép a nap így nyugovóban!
A hölgyek rámondták: Valóban!
Ah tényleg! — szólt egy pesti lány ...
Sajó Sándor.

HULLÓCSILLAG.

Sötétkék este, most száll meg a harmat,
A föld testében jóllakott két árad,
Szellő csikland át a tólymes leplén,
Csönd. Az ábrándosok most éjszakáznak.

Ott fenn ... csillagtúl csillagig ezüst hűrt
Feszítnek a Szférák az örök Rendnek,
A szívemhez is kifeszítnek egy hűrt ...
S dal árad róluk szét a végtelennek.

De most! ... Az égen sajgó tüzes ostor
Sujtot kerésztil ... Leszakadt egy csillag,
S az ég arcán tüzes könnyként perog le ...
Oh jaj lesz, jaj a mi álmainknak!

Egy világ rombadült! Az ezüst hűron
Végigvillámlik át az örök esenden,
A szárnyatörött csillag sikoltása
Belém sújt s két riadt rengés szivemben.

Az én szívem is, oh bukott testvér te,
Sejti, hogy fog majd pattanni a húrja.
S aztán hull, hull ... s csak egy sikoltó fényász
Villan egy percére a nyugodt azúrta.

Bodor Aladár.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás)

IRTA MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Az öreg Noszty a mellett érvelt, hogy a felforgó esetben alig volna értelme a halasztásnak. Ő úgy tudja, Feri most előnyben van az összes ott settenkedő akarnokok között, hát

mire vár? Olyan időpontra, a mikor nem lesz előnyben?

Vilma ellentmondott apjának.

— Vannak dolgok, apa, a melyekhez te nem értesz. A szerelem hirtelen támad, mert az esoda, mennyei misterium, de a hajlam lassan érik, akár a dinnye, melyet nem szabad idő előtt meglekenni, mert különben vége van.

— Furesa hasonlataid vannak, — dörmögte Kopereczky s valami közvetítő formulán törte a fejét. — Talán nem ártana, ha valamely szakértő szemek szétnéznének ... Egy kis izé, hogy is hívják csak katona-nyelven, egy kis kémszemle ... ha például te vállalkoznál Máli, te, a család esze.

Homlódyné elgondolkozott egy percig.

— Magam is gondoltam már erre, de ...

— Tudom, hogy nehezére esik a kevély-ségednek, de ...

— Látod, Izrael, ez megint egy jó gondolat töled, — mondá Vilma. — Mert ha Máli néni egy félórát tölt Tóthéknál, beléjük lát, olyan világosak lesznek a Máli néni szemén keresztül, mint a gyertya irányában tartott tojások.

— Mondom, Vilma, hogy borzasztó vagy a hasonlataiddal.

— Csak valami szerencsés ürügyön gondolkodom, — mentegetőzött Homlódyné, kis homlokát összeránczolva, — nem szeretném, hogy háztűznézőnek látszassam, valami formát keresek a látogatásnak s holnap áthajtatok Rekettyésre, holnapután pedig mindent meg fogtok tudni.

A tatár hercegnő másnap csakugyan meglátogatta Tóthékat, a mit kivált a hiú Tóthné roppant nagyra vett, azt se tudta a nagy örömtől, melyik lábára álljon; Homlódyné egész kenyérből csodálatos chio és előkelőség áradt ki, méltóságteljes volt és mégis szeretetreméltó, nyájas és mégsem leereszkedő, természetes és mégis ravasz, kiszámító. Teljes két órát csevegget részt Tóthnál, gazdasági dolgokról, részint az asszonyokkal, holmi semmiségekről, bele-szóve Noszty Ferit is, a mennyire a szükség hozta, meguzonnált, s mikor elbűsűzött, összeszókolózott a hölgyekkel, megígértette velök, hogy legközelebb ők is eljönnek Voglányba.

Még ez is! Tóthné ujjongott elragadtatásában. Voglányba mennek vizitát visszaadni, a Balikán ösfészekbe. Nagy dübörgéssel leereszkedik előttük a felvonóhid. Kár, hogy már nem tartanak kürtöst a nagy urak, mint hajdanta, hogy kürtösö jelentené a vendégek érkezését. De még e nélkül is szép! Teremtő Isten, ki gondolt volna arra valaha, mikor még mi összekeltünk, Mihály, hogy egy ilyen helyre meggyünk vizitát visszaadni. Oh, Mihály, nem dolgoztál hiába e világ, nagy pozíciót szerzettél a családnak, hanem most már gondoskodj, hogy illő módon jelenhessünk meg, négy lovon, a mint Homlódýékhoz szokás. Mít rázód a fejedet? Hogy nem engedéd, mert nem szereted a hivalkodást és kapaszkodást? Hát mit bánom én, ne szeresd, de szeress legalább bennünket s ne engedd, hogy úgy állítsunk be Voglányba leányoddal, mint valami Arme Reisenderek.

A tatár hercegnő összejött útközben, épen a Gyik hídjánál, a Noszty fogatával. Baldachinos kis kocsiját, melyben ő hajtott, messziről felismerte Feri és az ostora nyelvvel tisztelgett. Meglassítván lovait, odakiálta Homlódýnének.

— Mi újság?

— Megnyertem az egy mázsa bonbont, — kiáltá ez vissza.

— Komolyan?

— Mind a három kapu ki van nyitva.

«Good by!»

Legyezők, útitáska s teázó-készlet, melyben a királyné maga készítette teáját.

A királyné koronázási ajándékának szekrénye.

Rudolf trónörökös gyermekkori játékszere.

A BUDAVÁRI ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-EMLEKMÚZEUMBÓL.

Kocsis és Pimpósi, a hajdu, mind nem értett ebből egy szót se, de annál többet Feri. Mintha kicserepelt volna a világot. Zöldebek lettek a füvek, szerelemről zúgtak az erdők s ugyanerről fecsegett a kacskaringós Gyik. Vigan hajtott most már Rekettyés felé, ismerősen integetett a pléh-fedeles torony, mintha hívná. A mint a faluba befordult, szembe látta jönni Tóth Mihályt Pázmár doktorral. A doktor egy kifeszített ernyőt tartott maga elé a nap ellen, Tóth pedig puskát vitt a vállán.

Noszty odadobta a gyeplőt a kocsisnak, leugrott.

— Úgy látom, vezett kutya van a faluban.

— Nem biz az, — felelte Tóth Mihály nevetve, — hanem egy kis kabátbélés kell az

anyjuknak télire, hát arra pályázom most. A doktor egy róka-családot fedezett fel itt a Horka-erdőben.

— És ön, doktor, napernyőt visz puska helyett?

— Én csak egyféleképpen ölök, — elméncz-kedett a doktor. — Tartson velünk a szolgabíró úr!

— Bánja a szösz, — határozta rá magát hirtelen, — hanem akkor puska kellene.

— Majd hoz utánunk a hajdu egyet, — vélte Tóth Mihály. — Csak menjen, Pimpósi, kérjen a kisasszonytól, mert a feleségem nem mer hozzá nyúlni. Ott leszünk a kis erdőben, — mutatta a hajdunak az egy pár holdnyi bük-köst.

Szép júniusi délután volt, úgy hat óra felé, a nap még erősen tüztött s Pázmár a napernyő alatt is nagyban tölöglette izzadó homlokát.

Az erdő alig néhány száz lépésnyire volt innen; a Tóthék lakásától még ennél is közelebb, mert valaha a gazdatiszti parkhoz tartozott, de Tóth kiirtatta a közből eső részt és most búza termett benne. Hogy tehát az erdő-foltot megközelítsék, a falu végére kellett jönniök s ott a mezei gyalogútra térni, mely zizegő búzafalak közt vezetett odáig. A gabona már-már fölszedegette a szöke ruházatját, a nagybajuszú kalászkok szeliden ringatóztak, ha egy-egy kis széláram felizgatta őket. Egyhangú és mégis szép volt minden, itt-ott a búzavirág kéklött, vagy a pipacs harangja piroslott.

— Szép a világ! — lelkesedett a doktor.

— S a maga betegai mégis itt hagyogtatók, — kötekedett vele a szolgabíró.

— Hja, az már nem az én hibám, hanem a legfelsőbb közigazgatásé, — ripoztírozott a doktor.

— Kérdés. Mert például ki ápolja őket ilyenkor, mikor maga a róka ellen vezet öldöklő férfiak?

— Oh, azokról ilyenkor is gondoskodva van. Három öreg asszony ápoló van a kórházban. Minden héten felváltva asszistensem valamelyik. Felvesz távollétemben betegeket s képes őket ellátni legalább az első segéllyel. Néha magamat is meglepnek, mi mindent kitálat a nép ezredévek óta a maga eredeti ésjárásával. A múlt héten egy embert hoztak be Voglányból, ki a nagy emelésktől veszélyes sérvet kapott. Nem bírtam visszatolni. Mikor otthon nem voltam, Kecse Gergelyné (így hívják az egyik ápolónőt) két téglát tett a beteg ágya alá, a lábaknál, úgy, hogy a beteg feje alantabb essék, mint a felső teste, s egy éj alatt a sérv magától visszament.

Tóth Mihálynak megtetszett az eset, a magyarázatát kérte, a mi veszedelmes volt, mert a doktort, ha valami tudományos fejtegetésbe bocsátkozott, lehetetlen volt megállítani.

Szerencsére elérték az erdőt s a szolgabíró furfangosan kivonhatta magát a meghallgatás alól.

— Csak menjenek előre. Nekem itt az erdő szélén kell bevárnom Pimpósit, mert különben nem akad rám. Majd utólérem az urakat!

Tóthék tovább mentek, beljebb a sűrűbe, Noszty pedig leült egy fatörzsre s hallgatta a madarak csicseregését. Többet ér az, mint a Pázmár előadásai. Különösen ma nagyon a szívéhez szólnak, mintha egyenesen neki dalolnának. S mennyire megtöltötte szívét édes érzésekkel az erdő is. Elandalodva nézett bele a fasorok titokzatos, mély homályába. Lábai-nál egy kő alól víz szivárgott ki, mely egy kis darabon mint ezüst paszománt futott a zöld pázsiton, megítatva a füvecskéket, majd el-

tűnt a földrepedésekben vagy egy bokor alatt, aztán előbukkant odább és újra elrejtőzött. Még hangja sincs, csak úgy megy, nesztelenül, — gondolta magában Noszty, — holott odább már zsémbelni fog és morogni, valahol pedig talán harsogó folyam lesz és a sziklákat verdesi haragos habjaival.

Noszty a figyelmét erre irányítva, mindenütt követte a szélesedő ezüst pántlikát a szemével, látva, annak is milyen nehéz útja van, míg ezélt ér, hogy megy neki egy kőnek s hogy hull vissza gyöngyözve, hogy téved bele egy gödörbe, a honnan nem tud egyhamar kivánszorogni, a hol hajolt sziklarétegre ér, szétterül rajta, mint egy ezüst abrosz... S a mint odább sem ereszté el a tekintete az ereszkét, sőt fel is állott, hogy tovább láthassa, egyszerre két villogó szem és egy rőt fej bizsergette meg a tagjait. Egy öreg róka mászott ki egy lyukból s óvatosan szétnézvén, száját a patakba mártotta s csakhamar felszűrölte majdnem az egészet. Valami jót uzsonnálhatott a koma.

Noszty egy bokor mögé húzódott, hogy a róka észre ne vegye, szidván Pimpósit magában, hogy még mindig nincs itt a puskával. A róka eloltván szomját, körülnézett a világ mind a négy része felé, mint a magyar gazda, mikor az esőt várja, csak hogy a gazda az eget nézi, a róka pedig a talajt fürkészte. Csend volt köröskörül, semmi gyanús jel sehonnan. Most tehát visszament a lyukhoz és sajtóságos hangot hallatott.

Ez volt a hívó jel. Három kis rókakölyök ugrott ki erre a lyukból és elkezdett a lyuk előtti pásziton hancúzozni. Az anyjuk egy nyüllábat keresett elő valahonnan, azt oda-

dobta nekik, az egyik rókakölyök elkapta és elkezdett vele szaladni a tisztáson, a másik kettő utána, kergették, utólérték, egymáson hempergetek és az inkriminált nyülláb hol az egyiknél, hol a másiknál volt, kikapták egymás szájából, iregtek-forogtak, néha egyetlen hármas testnek látszottak egy rakáson, a másik perczben pedig egy három rókatestből formált karikagyűrűnek, hanem ez mind csak játék

A KIRÁLYNÉ DOMBORMŰVÉ ABCZKÉPE.

volt, mert a kis testvérkéek egymást nem bántották. Az öreg megállt a lyuk szájánál és onnan nézte gyönyörködve a gyerekek egészséges jó kedvét, aranyos pajkosságát.

Egyszer aztán magasra emelte fel a lompos farkát s úgy látszik, ezt a jelbeszédet értették a csemeték, mert egyszerre megszűnt a játék, s mint valami vezényszóra, mind a hárman betakarodtak a lyukba, — künn hagyván a nyüllábat, mely, úgy látszik, inkább csak simbolus volt.

Az öreg róka most megint megvizsgálta a tájékat mindenfelől, s miután a közbiztonságot kielégítőnek találhatta, még egyszer visszazaladt a lyukhoz és megint hallatott valami hangot, a mi, tekintettel a továbbiakra, fenyegetés-féle lehetett, hogy: «most én elmegyek, gyerekek, szépen viseljétek magatokat és ki ne jöjjetek semmi zajra, míg én ki nem hívlak, mert különben megesz a mumus.»

A róka elrohant Mezernye felé, nekivágván részút az erdőcske éjszaki részének (a hol különben egy major volt az erdőszélen). Noszty megfordult, utána bámúlt és épen kiáltani akart Tóthéka, hogy: «Hop, hop, ott szalad a róka», midőn egyszerre nesz támad, megzörrennek a gallyak, hátrafordul és elnyeli a szándékolt kiáltást, mert egy sokkal meglepőbb tör ki az ajkairól:

— Klára!

Azt hitte, álmodik. A somlyóhegyi leány állt előtte, ugyanabban a cseresznyeszínű szoknyában, ingvállban, csipkés kötényben, sárga thearózsával a hajában, nem bírt betelni vele.

— Az vagyok. Én vagyok. Elhoztam a vadász úrnak a puskáját.

S pajzán mosoly játszott az ajkai körül, mi-

A NAGYTEREM.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-EMLEKMUZEUMBÓL.

közben az erdő is nevetett, ő pedig egyet perdült, mint az orsó és széténezt.

— De hol az apa és az orvos?

— Azok elmentek az erdőbe a doktor rókáját keresni, én meg itt bevártam a puskát.

Mari nagyon elszontyolodott erre és az erdő is szomorú lett.

— Szent Isten, mit tegyek? Hisz akkor én kompromitáltam magamat. Jöjjön, jöjjön, keressük fel őket.

— Lehetetlen most.

— Miért?

— Látja ott azt a lyukat, ott a kis tisztáson, a borókával átellenben?

— Látom.

— Hát abban három rókakölyök lakik, most tuszkolta be őket az anyjuk s ő maga elment valahová, várom, míg visszatér.

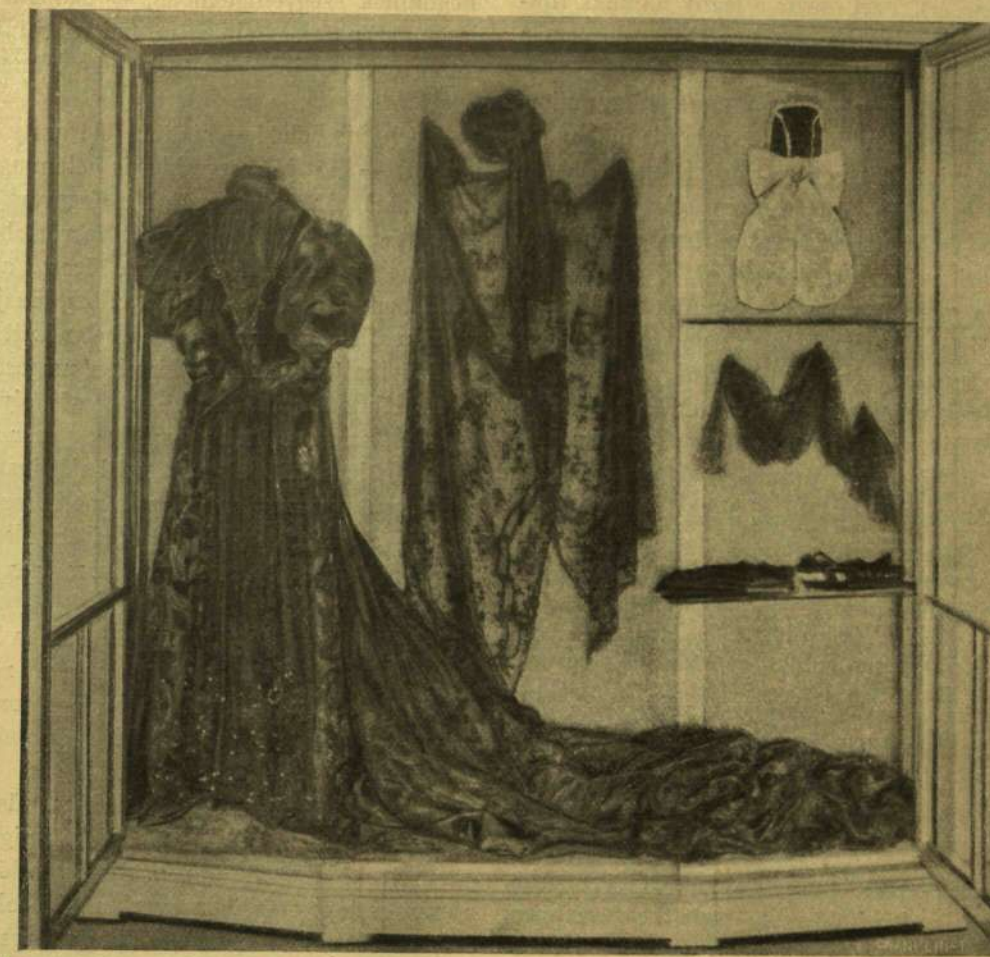
— Lehetetlen! — dadogta Mari gyermekes elképedéssel. — Oh, be szeretném őket látni!

— Üljön le és várjuk meg.

— Leüljek, és hová?

— Talán a gyepre. Tudja-e, mikor Somlyón a hordócskán ült, a szoknyáját váltig lehuzogatva, hogy a szép kis lába ne legyen künn. Épen ez a szoknya volt. Beh szép ön ebben! Köszönöm a kedves meglepetést.

— Tudja, a mama nincsen otthon, átment a tiszteletesnéhez, mikor a maga hajduja jött puskát kérni. Gondoltam magamban: ahá, a

A KIRÁLYNÉ DÍSZMAGYAR ÖLTÖZETE, MELYET A MILLENNIUMI ÜNNEPÉLYKOR VISÉLT.

A KIRÁLYNÉ ÍRÓASZTALA.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-EMLEKMUZEUMBÓL.

szolgabíró úr átvedlett vadásznak, hát én is csinállok egy tréfát.

— No, hát még sem ül le?

— Nem, nem, én visszamegyek. Félek, nagyon félek, hogy meglát valaki. Képzelmek csak. Hisz akkor én el vagyok veszve. Már talán így is. Úgy félek, úgy reszketek...

— Ejh, mitől fél?

— Furesa. Hogy hirbe hoznak.

— Hiszen lehet azon segíteni.

— Oh, dehogyan lehet.

— Én tudok rá akár két módot is, — mondá fojtott hangon Noszty és lehajolt a bokor alá, hogy egy ciklamente lépjen, melyet a buja páfrányok eltakartak.

— Mi az? — kérde a leány haloványan, ijedten tekintgetve körül.

Noszty hozzá lépett vakmerően. A leány mintegy ösztönszerűleg egy lépést tett hátra.

— Az egyik az volna, ha én most megkérném feleségül.

Mari arca kipirosodott, mint a nyíló róza.

— Majd is a szájára ütnek. No, nézze meg az ember. Nem szégyenli magát ilyeneket beszélni? Mondja a másik módot!

— A másik mód pedig az lenne, ha maga kérne meg engem férjül.

— No hallja, szolgabíró úr, maga mégis gonosz egy ember.

— Pszt, pszt! Ott, ott jön, — susogta most Noszty és a tekintetével mutatta az irányt, a hova Marinak néznie kellett.

A róka jött vissza, hosszan elnyúlt testtel, lompos zászlaját felkunkorítva s egy téglaszín tollazatú kakast tartott a szájában a lábainál fogva, mely kinosan vergődött szárnyaival s kétségbeesve csipogott, rikoltozott, mintha mondaná: «Engem már visznek.»

— Jöjjön közelebb! — integetett Feri, majd átfogta a derekát és közelebb vonta a sűrű bokorba, hogy a róka ne lássa. A leány észre sem vette a látvány izgalmait közt, hogy még azután is ott maradt az ifjú keze a derekán; egyre közelebb, közelebb húzta magához bal-kézével, míg jobbáiban a puskát tartotta, a két

szív közel egymáshoz dobogott, a két fej majdnem összeért, Feri érezte a leány hajának illatát, a Mari szíve hangosan vert, — de persze mind a róka miatt.

A róka mama tehát uzsonnáért járt a majorban, s most a lyukhoz érve, valamit makogott, mire megint kiugrottak a rókafiak s látván anyjuk szájában a félelmetes állatot, a mint hősiesen kalimpál az egyik sarkantyus lábával s üti-veri szárnyaival az édest, a mit az csak annyiba vesz, mintha egy önműködő legyező hús szelet hajtana rá ebben a kutya melegben, ijedten megszeppenve állottak félre.

Az öreg némi mozgásokat csinált a farkával (úgy látszik, minden mozdulata jelent valamit, a mit a kicsinyek értenek), aztán közvetlen közelükben eleresztette a kakast. Nesztek, itt az uzsonna.

A rókafiak azonban, a helyett, hogy rávetették volna magukat, riadtan futottak be a lyukba, a kakas pedig az ellenkező irányban menekült.

A róka bosszús tekintetét vetett a mafák után, mintha restelné, hogy ilyen éltetlen kölykei vannak: «mi lesz belőletek, mi lesz?» — a kakast egy iramodással megint elfogta és megint előhívta a gyermekököket.

Kijöttek engedelmesen s megálltak sorba, mint valami iskolásfiúk, szemüket anyjukra függesztvén. Az öreg kétszer emelte fel a farkát, kétszer lehajította s egy félkört irt le vele a gyepen. Aztán a középre állt s elkezdődött az előadás. Ide figyeljétek, kedveseim!

Kieresztette szájából a kakas lábát, mire az megint szabad lett volna, de az egyik talpát rátette a szárnyára, az természetesen rangatta, mire egy fényes toll a szárnyából kitépődött. Az egyik róka-kölyök, a legbátrabb, nekidurálta most magát, kilépett a sorból és a szájába vette a tollat. Az öreg jóakarattal pislogott rá: «Jó róka lesz belőle» gondolta, de talán meg is mondta valahogy a farka billegésével, mert határozottan irigykedve tekintettek rá a testvérek.

A helyzet egyre válságosabb lett. A kakas csapkodott, fetrengett, vonaglott, hánykolódott, de mindig kevesebb erővel. Érezte utolsó perceinek közeledését. A róka egy-kétszer megköpölygette első lábával, mintegy játszott vele, aztán egyszerre megvillantak apró, éles, fehér fogai és ham, egyetlen harapással elválasztá nyakát a törzsétől, aztán elugrott a vonagló holttesttől, mely fej nélkül is szaladt még egy darabkán, s a kölykeit uszította rá... ezek most is féltékeny közeledtek felé.

Nosztly e pillanatban vette le karját a Mari derekáról, fölkapta puskáját, hogy cselba vegye az öreg rókát.

Mari remegve fogta meg a karját.

— Ne, ne; jaj, ne bánts a szegény kicsikék mamáját... kérem.

— Mit ad, ha életben hagyom? — sottogta Feri mosolyogva.

— A sárga rózsámat a hajamból, — sottogta vissza Mari.

S már ez a sottogás oly ingerlő, oly csalogató volt, mint az örvény. A szerelmesek hangja az, — habár most csak a rókák miatt volt süttogő.

— Nem elég, nem elég, — és keze a kakas-hoz nyúlt.

— Hát mit akar? — kérdé rekedten, lázasan.

— Egy csókot, Mari, — lihegte Nosztly.

— Nem lehet, az nem lehet, — szölt, és reszketett. — Hova gondol? Legyen esze.

— Lássuk no, mit ajánl föl a maga jószántából?

— Jaj, csak a csókot ne kívánja, mert én meghalnék szégyenletemben, — dadogta csendesen, szép fejét féloldalra hajtva, mintha el volna törve, — inkább leszek, nem bánom... a felesége.

— Oh, kis bohó! — kiáltott fel Nosztly örömittasan. — Hát jól van, abba is belenyugszom.

S ezzel elhajtá magától a fegyvert, a két karjába zárta a kedves alakot, forró lehellete, feje mellén nyugodván, szinte égette s megbódította, szemei tétova fényt lövelltek, lehajolt az arcához, kezébe vette az állát, belenézett a szép vágású ibolyaszemibe s hirtelen megcsókolta.

Csodálatos, nem halt bele, — sőt olyan viruló lett az areza, mint azelőtt egyszer sem, s elmenekülvén tőle, összeomlott haját igazgatva, melynek egy fonata valahogy a mellénygombba akadt volt meg, lesütött szemében alattomosan bujkáló mosolylyal fenyegette meg az ígért-szögöt:

— Megálljon, erdei zsvány!... Maga Patkó!

A róka-család az eldobott puská zöreijére bevonult a földalatti palotájába és semmi sem maradt a tisztáson az előbbi drámából, csak a szegény kakas kitépett tollazata. A fák levelei ábrándosan süttogtak. Egy hús áram végigsuhan az erdőn. Valahol egy rigó fütytyentett. Odább az erdő mellett vezető telegramm-oszlopok egyikén egy harkály dolgozott, kopácsolt, abban a hitben, hogy bogaraknak kell lenniök az oszlopban, különben honnan lenne a zúgás? A kenyérrét való küzdelem mindenütt — s a hibás kombináció. Hát ezeknek a szegény madaraknak is vannak csalódásai?

Különbözik csend volt köröskörül. Ünneplés, lankasztó, édes csend.

— Menjünk, — mondá Mari csendesen, ábrándosan. — Keressük meg apát.

Feri lehajolt a puskáért s csak akkor jutott eszébe, hogy hiszen nem is volt megöltve.

— Menjünk, — felelte, — de menjünk e kis ereske nyomain, a melyet felfedeztem, szeretném látni, hogyan növekszik odább.

— Apának ne szóljon kérem semmit, sem a doktornak.

— No, csak az kellene. Semmi köze ahhoz a doktornak.

— Úgy értem, hogy a rókáról ne szóljon.

— Úgy, a rókáról? — szölt Feri megütözve. — Hát arról a másik dologról?

— Úgy, a másikról? Azt is majd én magam végzem el ma este a szüleimmel.

Megindultak az ereske mentén s nézték, nézték, hogy nő, hogy szélesedik. A nap már lent járt s bitorvöröstre festette a páfrányok húsos leveleit s arany vásznaikat teregetett ki a sűrű lombzat között. Jobbról egy lövés dőreje rázta fel a csendet. Arra tartottak. A patak velök ment, zsembelt, majd morgott. Ők pedig hallgattak. (Folytatása következik.)

A PÁLYAORVOS.

Elbeszélés. — Irta Cholnoky Viktor.

Az ajkai vasuti vendéglőben vártam az éjjeli vonatot és valami olyan borjupörköltöt ettem, a mi középlény volt a fűrészpör és a töröl-gummi között. A szomszéd asztalnál vasuti emberek üldögéltek és borozgattak, beszélgettek. Természetesen vasuti dolgokról folyt a szó és csakhamar áttérelődött a híres városi kanyarodóra.

Nines bakonyvidéki ember, a ki ne ismerné ezt a vakmerő gyors-csigavonalát a volt nyugati vasutnak, a mely Szombathelyt köti össze Székesfehérvárral. A mikor a vonat elhagyja Tüskévért, elkezd köhögni, prűszkölni, a levegő pedig még forró nyáron is egyszerre sájtáságos élt kap, befürödik a kupé ablakán és könnyet

facsar annak a szeméből, a ki nincsen hozzászokva. A termőföldek lassankint elmaradnak s a lankásan emelkedő tájképe már itt-ott bele-nyújtja egy-egy erdőcsapját a Bakony ősrétege. Buza és rozs eltűnik, csak a koldus burgonya mászik fel a hegyoldalra együtt a vonattal.

A mint a lokomotív mind asztmásabban kezd lihegni, lassankint egészen megváltozik a vidék képe, a vonatot kezd lassankint elnyelni egészen a rengeteg, negyven-ötven hegycsúcs látszik szanaszéjjel, mind erdővel benőve. Emberi kultúrának elmarad minden nyoma, még a burgonyaföld is fárdatlan állt meg a hegyoldal derekán: nem bírja tovább a mászást.

Emberhagytalan csendben rogot tovább a vonat, — most már robot, mert fenn van a hegytetőn, a bükk és cserfa hazájában, a hol alpesi zamatu a levegő.

Hirtelen kanyarulóval erdős sziklafok mellett visz el a sínpar és a mint elhagyta a fokot, magános, szuppedeles épület tőrül az utas szeme elé. Kis tisztás van körülötte, de ez belevész mindenfelől a zúgó ősrétegekbe. A gombási csárda ez, a Patkó Pista hajdan híres tanyája.

A vonat gyorsabban kezd el kalapálni, mintha szivdobogást kapott volna az erős hegyi levegőtől, vaczogásszerű mozdulatok rzzák a kupékat. Mind gyorsabbá válik a robogás, egyszerre megrikulás nélkül elmarad jobbkézről az erdő s mélyesen mély völgy közepén falu bukkanik elő. Hosszú, a patak mentén elnyúló sváb falu, a végén, vakantúrásnyi nagyságúnak látszó domb tetején, sárgásszürke, négy-szögletes fallal körülvett épület áll. A falu Városlőd, a magányos épület hajdan az Ecsesyváry grófok kastélya volt, ma a falu nagyvendéglője.

A robogás rohanással szaporodik, a sínpar vakmerő kanyarodással vesz utat lefelé, az erdő hulladékai, apróbb-nagyobb fecsoportok jobbról-balról csapódnak el a kupé ablakai mellett, a melyeken ha kitekintesz, azt látod, hogy a völgy eltűnik, nincs s a vendéglő messze-messze tűnik fel, most már balkézről, de egy magasságban a pálya magasságával.

Mind lázasabb lesz a sietés, a vonat kerekei egyszerre visszhangosan kezdenek el kattogni, oldalt konyhakertek, apró kis szántóföldek maradnak el, végül az első ház fehérre meszelt fala hasítja végig a vonat ablakát, aztán a második, a harmadik, a többi, — a vonat Városlődön rohan keresztül.

Nem is rohan, hanem már repül. Itt van az a hely, a hol a mozdonyvezető két kézzel kapaszkodik bele a gép fogantyújába és Istennek ajánlja lelkét, az utas pedig dobogó szívvel, kissé sápadt ajkkal kérdi magától: mi lesz a vége ennek az eszeveszett száguldásnak?

Még öt percig tart az örült, megakaszthatatlan vágatás, aztán lassankint elcsillapodik a vonat, a robogása kezd emberségesebb, egyenletesebb lenni. A mozdonyvezető elereszti a vasfogantyút, megtörli a homlokát, aztán döröngve szól oda a fűtőnek:

— Hála Isten, túl vagyunk baj nélkül a városi kanyarodón!

Ez a kanyarodó, a mely állandóan foglalkoztatja a Bakony vidékén minden vasutas embernek a fantáziáját, foglalkoztatta az én szomszédaimat is a vendéglőben. Egyikük, valami az Alföldről hozzánk került ember, a ki szörnyen lenézte a hegyet, elmosolyodott a beszélgetésre és valami olyant mondott, hogy mégsem lehet olyan nagyon veszedelmes az a kanyarodó, mert még soha sem történt benne semmi szerencsétlenség. Az öreg Ijártó Márton, ez a vastagbajuszú, kissé rezesorru mozdonyvezető felelt a szavára:

— Hát igazad van, öcsém, hogy a városi kanyarodóban még sohasem történt semmiféle baj, de azért mégis szerettem volna, ha ott letél volna velem a mozdonyon, a mikor én a városi kanyarodóban a saját vonatom előtt szöktem meg... baj nélkül, az igaz.

— Mondja el, urambátyám, hogy történt a dolog, — kíváncsiskodott valamelyik fiatalabb vasutas.

Ijártó Márton pedig hörpöntett egyet, szétörülte a bajuszát, aztán így kezdte a történetét:

— Hetvenkilencben történt. Épen ide Ajkára érkeztem meg késő este, tíz órakor, a te-

hervonaton, a mivel hordódongát, meg épület-fát szállítottunk Fehérvárra. Itt az állomás-főnök a vonatom végére egy személykocsit kapcsolottatott: a pályatorvos ült benne, a kit a beteg kis leányához hozott ki Veszprémből. Nem irigytem a doktor dolgát. Jó hosszú teher-vonat végén az a koci úgy fog ide-oda csaválódni a lődi kanyarodóban, hogy megkönyagosodhatik tőle a benne ülő feje. Azonkívül jó hideg is lehetett a kupében, mert csikorgó éjszaka volt, előtte való nap szakadatlanul hullott a hó és most megfeküdve a hegyeket, csak úgy fujta bele a levegőbe a hideget.

Késő este indultunk. A doktor décbundájába burkolózva aludt a kupében, de még mi ott a kazán mellett is nagyon türtük a vastag téli kabátot. Lejutottunk a gombási csárdától a városi kanyarodóig úgy, mintha az ördög ült volna nyakunkon. Keresztül robotunk a falun és csak mikor már ott voltunk benn a kanyarodó szájában, akkor vettem észre, hogy baj van. A holdfényes éjszakában olyan világosan láttam, mint nappal, hogy a sineken vagy három láb magas hótörzsek fekszik, a mi este dőlhetett rá a pályára a bevágás oldaláról.

Hát elkezdtem fékezni és bár mondom, vezetett rohantunk, mégis csak meg tudtam állítani a vonatot. Leszálltunk a fűtővel együtt, odajött hozzánk a vonatvezető is és megnéztük a havat. A vezető azt mondta, hogy ezen sohasem vágjuk keresztül magunkat, de én bíztam benne, ha jól nekilodulunk. Az igazság aztán persze megint úgy lett, a hogy mindig szokott lenni: sem egészen úgy, sem egészen amúgy, hanem másképen, a maga esze szerint.

Nekieresztettem a prűszkölő masinát és megostromoltuk a hósánczot. Eleinte vezetett forogtak a kerekék... egy helyben. A sikosságától, a fagytól nem fogták a sint. Hanem azután a lejtős pályán lefelé álló mozdony súlya mégis csak diadalmaskodott; hatalmas rántás következett, utána óriási döcceczenés. Keresztül-gázoltunk a havon, de én is, a fűtő is arcczal neki estünk a gépnek. És csak azután, mikor a mozdony lassu gördüléssel elkezdett aláereszkedni a sineken, akkor vettük észre, hogy mi történt. A mozdony, meg a szeneskocsi keresztül tört a hógátán, de akkor elszakadt a lánccs és az egész vonat ott maradt... majd azt mondanám a levegőben lógva... a hó hitvány támasztéka mögött.

Idő a fontolgatásra, hogy mit tegyek, nem maradt sok. Be kell mennünk Herendre, onnan táviratoznunk jobbra-balra, hogy a pálya el van zárva, azután reggelre segítséget kérni Veszprémből. A doktor csak nem fagy meg a décbundában!

Folytattuk az utunkat Herend felé és már látszott a porzellángvár magas teteje, a mikor a mozdony kattogásába valami különös idegen hang kezdett belevegyülni. Távoli és mégis közel dübörgés zaja. Valahol vonat jön. Mögöttünk nem jöhet, csak szembe velünk. De menetrend szerint onnan sem. Nagyot fütytyenttem a sippal... még egyet... még egyet... akkor a fűtő Jézus Mária kiáltása tiharsogta a gőzszip hangját. Hátrakaptam a fejem és egyszerre talán még a sapka is lerepült a tarkómról, úgy égnék állt minden hajamszála az ijedelemről. Mögöttünk eszeveszett robogással ott jött az egész hosszú teher-vonat, a mely a saját súlyával lassan keresztültörte a hógátát és a meredek lejtőn nekilodulva, folyton sebesező iramással szaladt utánunk.

Ha elér bennünket: végünk van! Azt a taszitást emberi csont ki nem bírja! Teljes erővel eresztettem rá a gőzt a dugattyukra és a lokomotív úgy repült a kezembem, mint a madár. Az az ördög vonata mégis mindig csak közeledett hozzánk. Keresztül rohantunk a herendi állomáson, a sipot folyton rángattam, hogy tudják meg a veszedelmet, a váltókon úgy csattogott keresztül a kerék, mintha mennydörögne.

Csak úgy álomban láttam, hogy az állomás-épület előtt rémült alakok állanak, állomnak tetszett az is, hogy már ott vagyunk a veszprémi Csererendőnél.

Beértünk a veszprémi állomásra, rólam csak úgy szakadt a takték, a fűtő hangosan imádkozott. Ekkor, a rémületen keresztül is meghallotta a kerekék kattogásából a fülem gyakorlata, hogy az egyik váltó, a melyiken ke-

A művész önarcképe.

Rézkarca a bécsi opera függönyének középrészéről.

DOBY JENŐ MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

resztülrobtunk, mellékvágányra van állítva. Öntudat nélkül, csak az ösztönömnek engedve elzártam a gőzt s elkezdtem fékezni. Domboldal mellett álló üres kocsik mellé értünk be és még meg sem álltunk, a mikor a fősínen a teher-vonat a kocsijai úgy lökdösték egymást, mint a részeg emberek. A végén tánczolt a személykocsi a doktorral...

Meg voltunk mentve, mert a veszprémi váltóór, a kit Herendről értesítettek, mögöttünk megint elcsavarta a váltót. Az elszabadult vonatot valahol Palota körül fogták el.

— De a doktor! Mi lett a doktorral? Megörült? Vagy meghalt a félelemtől? — kiáltottam én ekkor oda önkénytelen ijedelemmel az Ijártó Márton asztalához.

Az öreg rám nézett, ivott egyet, aztán azt felelte:

— Nem a. Aludt.

— Aludt?

— Aludt bizony és csak akkor nézett nagyot, a mikor Palotán felkeltették éjféli után. A vonaton talán akkor ébredt volna fel, ha a kocsija nem robot. Mert furcsa dolog az a megszokás, tekintetes uram, — fejezte be Ijártó Márton.

DOBY JENŐ MŰVÉSZI HAGYATÉKA.

Egy férfiasan komoly és szorgalmas, a melletti gyermekiesen bájos és szerény öreg úrnak, a nemrég elhunyt Doby Jenő iparművészeti iskolai tanárnak művészi hagyatékát mutatja be most külön kiállításon a Szépművészeti Múzeum, művészhez méltó módon áldozván ilykép egy telivér magyar művész emlékének. Mert Doby Jenő az volt: izig vérig művész és telivér magyar művész, ha szélesebb rétegek-

ben nem vert is viszhangot a neve soha. Sokkal jobban került egész életében a nyilvánosságot, a zajt, a reklámot; sokkal inkább elbújt műterme és tanterme négy falai közé; sokkal inkább volt ambíciója, hogy művészetének — a rézmetszésnek — erős új nemzedéket és finomlelkű amatőröket neveljen, semhogy ráért volna a hangos művészetpolitikai szereplésre.

Különbözik maga ez a művészet — a rézmetszés művésze — melyben Doby első mestere volt nemcsak az országnak, de talán a Nyugatnak is, maga ez a művészet is olyan, hogy kevésbé hat a nagyközönség szélesebb rétegeire. A rézmetszés művészetét a fölületesen tájékozott hajlandók egyszerű reprodukálási eljárásnak tekinteni, akárcsak a fényképezést s ha manapság egyre jobban tért hódít is az a felfogás, mely elismeri még a fotografiában is a művészi elemet: az egyéniség érvényesülését, — a rézkarcolás titka még mindig sokkal ismeretlenebb a laikusok előtt, semhogy Dobyt a maga kiválóságában értékelhették volna. Pedig a Doby rézkarcai épen azokban az érényekben gazdagok, melyek a metszetet a szürke reprodukcióktól megkülönböztetik és műtárggyá avatják: az ő lapjai híven adják vissza az eredeti kép összes színeit, helyesebben mélységét és világosságát; nemcsak formáit a tárgyaknak, de szellemét az egész műalkotásnak. Dobyban nem egy lelketlen embergép vezette a karcoló tűt, hanem egy érző művészlelek irányította, a kinek művészi ösztöne megérezte, hogy az előtte fekvő műlapon biztos vonalvezetésben, subtilis finomságban, a kidolgozás legapróbb részletekig terjedő hűségében teljesen fedni kell az eredetit.

Ma, mikor a grafikai művészet az egész világon hihetetlen magaslatra emelkedett, talán nem jelentenek annyit ezek a kvalitások, vagy legalább is nem olyan meglepők, de a Doby korában, az ő fellépésekor ez kész forradalom volt és a legjelentősebb úttörés. Úttörés és nem az a bizonyos újítás, mely nagy lármával jő, hogy aztán csendesen tűnjék a feledésbe. Ez az úttörés a legnemesebb tradíciókon épült, mert visszatért a régi klasszikus mesterek által mutatott útra: Dürerhez, Rembrandthoz és Holbeinhez, a kik kedvezenei is voltak Doby-nak mindenhon. Doby az igazi tehetség ösztönevel előbb ismerte fel a rézmetszés jelentőségét, mint kora — sőt tán még előbb, semmint ő maga is tudatában lehetett volna grafikai hajlamának minéműségéről.

Erdeműs művész-munkássága nem is maradt elismeretlenül a hivatalos faktorok részéről: a Tudományos Akadémia, a bécsi világkiállítás, az országos 1885-ös kiállítás, sőt a király maga is kitüntetésre méltatta. Mikor az iparművészeti iskolában a rézmetszés tanszékét felállították, Trefort miniszter őt nevezte ki ide tanárnak. Tanári állását ritka buzgalommal töltötte be, s a tanítás mellett minden üres idejét művészi munkásságának szentelte, a melyet nem egyszer a külföld is értékelni tudott; p. o. Van Dyck «Sámson és Delila»-jának rézbe való metszéseért Antwerpenben nagy művészeti érmet nyert. Ezen a gyönyörű műlapon őt álló esztendeig dolgozott. A millenniumi kiállításon ugyancsak aranyérmert nyert annak idején id. gróf Andrássy Gyula arcképeinek sikerült rézmetszéseivel.

A kiállításán láthatók festési kísérletei is, de ezek eltörpülnek metszetei előtt, melyeken a nagy mestereket azzal a rajongással és megértő szeretettel, azzal a benső elmélyedéssel és eleven temperamentummal reprodukálta, melyre csak igazi művész képes. A Horovitz «Jeruzsálem siratása», a «Művész otthona Kassán», a «Sámson» és egy sereg szép arckép, interieur, fejlécs és exlibris beszédesen tanuskodnak róla.

HIRES ÉKSZEREK.

Sokszor olvastam és hallottam már reánk, magyarokra vonatkozólag azt az észrevételt, hogy a felső tízezrek, az «upper ten thousand» birodalmában csaknem valamennyi európai nemzet hőlgyei közt épen a magyar főrangú nők tudják a legfinomabb izlést és legnagyobb fényűzést tanusítani ékszerek dolgában. Ez igaz lehet, de a mi a szemképrázató család ékszerek realis értékét illeti: e tekintetben mi ma-

A MŰVÉSZ OTTHONA KASSÁN.

gyarok már aligha vehetnének sikeresen fel a versenyt a külföldi forrángú világ hölgyeivel. Így például az angol portlandi, devonshire-i, manchesteri és sutherlandi hercegnők, vagy akár a hindu Duleep Singh hercegnő drágagyöngy-füzerei egymagukban is fölérnek egy-egy főúri vagyon értékével. Vagy mit szóljunk a német császárné, angol királyné, Marlborough hercegnő, vagy akár a milliomas Mackay feleségének káprázatos drágagyöngy-ékszereiről, melyekkel még az előbb említett forrángú hölgyek gyöngy-füzereit sem lehet összehasonlítani. Épen most olvasom egy angol folyóiratban Constance Beerbohm úgysen megírt tanulmányából, hogy többek közt a portugál királynak van egy körte-alakú drágagyöngy, melynek a nagysága megközelíti egy kisebbfajta körte nagyságát.

A híres milliárdos Mackay feleségének van egy drágagyöngy-gyűjteménye, melyhez hasonló sehol nincs ezen a földtekén. A világ bármelyik asszonya sóvárogva tekintene erre a gyűjteményre, mely ide- s tova épen négyezer darab drágagyöngyöt foglal magában. Van ebben a gyűjteményben egy óriási — kilencz láb hosszú — gyöngyfűzér, borsó nagyságu gyöngyszemekkel, melyek színre és nagyságra csodálatosan összeillenek. E fűzér értéke egyszerűen megfizethetetlen. Valóságilag csodájára járnak a Mackayné fekete-gyöngyeinek is, melyek valójában, a természettől fogva feketék s teljesen távol állnak a mesterséges színezéstől.

A világ legrágább női nyakékének a külföldi forrángú világban általánosan ismert és kedvelt Henckel grófnő a boldog tulajdonosa. Ez a híres ékszer — mint azt C. Beerbohm leírja — három drágagyöngy-füzérből van összeállítva. Az első gyöngyszor — mint általánosan nevezik — az «atokhai szűz» nyakláncza; a második gyöngyfűzér valamikor a nápolyi exkirályné tulajdona volt; a harmadik gyöngyszor pedig nem más, mint az a híres fűzér, melyet annak idején még a szegény Eugénia császárnő viselt a fontosabb állami ünnepelek alkalmával. Ennek a harmadik fűzérnek van egy rendkívül értékű gyöngyszeme: az úgynevezett «Nagy Gyöngy», melyet negyvenöt évvel ezelőtt találtak Pattersonban. Szakértő egyének egyetértő nézete szerint ez a gyöngy most a modern idők legpompásabb és legnagyobb ékszere lenne, ha a kagylóban rejtőző puhány megfőzése közben jelentékenyen meg nem sérült volna.

Az opál-ékszerek közt — melyek, mint tudjuk, az opálkőhöz fűződő baljóslatú babonák következtében nálunk sem érvenének valami nagy népszerűségnek — a legértékesebbek egyike a világon az az opál, mely «Trója égése»

RÉZKARCZ EISENHUT FERENCZ «A KEGYEZETT» CÍMŰ FESTMÉNYE UTÁN.

DOBY JENŐ MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

elnevezés alatt ismeretes. Valamikor Josephine császárnő viselte, jelenleg pedig a Bute márkinő ékszerei közt található. Jelenlegi tulajdonosa tisztán mint történelmi emléket őrzi, — fel nem venné a világért sem, mert számtalan másokkal együtt ő is meg van győződve arról, hogy az opál-kő előbb-utóbb okvetlenül valami szerencsétlenséget hoz a gazdájára. S hogy a babonára minő szomorú események adnak alkalmat, azt eléggé mutatja XII. Alfonz spanyol király opálgyűrűjének története.

Ezt a mesés értékű gyűrűt fiatal feleségének, Mercedesnek ajándékozta a király esküvőjük napján. A végzet nem köesett lesújtani a fiatal pár boldogságára; rövid idő múlva a fiatal királynő hirtelen meghalt. Mikor a szép halottat még el se temették, a király ugyanezt a gyűrűt nővéreinek, Maria del Pilar-nak adta, ki azonnal fel is húzta az ujjára. A balsors tovább működött: a király nővére három nap múlva már halott volt. De még itt sem telt be a pohár. A szerencsétlen Alfonz király a végzetes gyűrűt sógoránójának: Krisztina hercegnőnek ajándékozta, a ki három hónap múlva szintén követte előleit. S hogy a végzet átka egészen teljessé legyen, elhatározta, hogy most már maga fogja viselni az ominózus opál-gyűrűt. Úgy is tett s nem sokára ő is befejezte megpróbáltatásokkal teljes földi pályafutását. Az özvegy királyné nem merte a végzetes gyűrűt hordani többé, hanem megcsókolta, aranylánczra fűzte s az egyik madridi templomban az almuđenai szűz szobrának nyaka köré illesztette. A gyűrű mai napig is ott látható a szobor nyakán.

Benedécz.

MAGYAR MIKULÁSOK.

A mint az utcákra leszállonganak a novembri ködök, a játékszeres, a cukrász-boltok, divatárusok kirakatai sorra egymás után fekete-piros színt öltenek. A gyerekek jól tudják már ezt: közeledik a Mikulás, az ő jó öreg barátjuk. Nézik is a fekete-piros kirakatokban a tömegtelen furesz figurát: seprős, puttonyos ördögöt, a ki szurokfekete, de piros a ruhája és még pirosabb a nyelve s piros szalagokkal van átkötve a seprője. Tudják azt is, hogy ez az ördög csak úgy teszi a borzalmaságot, igazában jó bácsi, nem hogy pokolba vinné a gyerekeket, hanem még hoz is nekik csukrot.

De mi, felnőttek, tudunk egyebet is: hogy ez a sok ördög és Mikulás, melyekre apák-anyák sok-sok pénzt költenek, mind az országból kifolyó pénzt jelent, mert mind külföldön készül. S ép azért nagy örömmel jegyezzük fel egy budapesti jótékony egyletnek, a friss és mozgékony Vízcsöpp-társaságnak azt a helyes ötletét, hogy magyar Mikulásokat csináltat s hoz fogalomba, a melyeket a magyar izlésnek megfelelően magyar nők csináltak magyar gyerekek örömeire. Ezzel nemcsak új teret nyitnak a magyar munkának, hanem egyáltalán nem egy szegény magyar családnak szereznek kenyeret. A szép magyar Mikulásokat, — melyeket képpen is bemutatunk — nyilvánosan is árulni fogják a Mikulás napját megelőző napokon a Pannónia-szállóban. A haszna pedig a vásárnak a szegény gyermekek szüneti gyermekteljét gazdagítja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kaukázus. Déchy Mór, az Európaszerte ismert nevű magyar utazó és geográfus, nagy terjedelmű könyvet adott ki a Kaukázusról. Ennek a területnek a már régóta Oroszországban élő magyar tudós egyik legkiválóbb spezialistája s tudományos munkássága legjelentékenyebb eredményeit ott érte el. Már fiatal korában is nagy szenvedélye volt a hegmászás, az Alpok havas csúcsainak megismerése s az alpinizmus történetében emlékezetes marad egy-két bravúros útja. Később ugyanez a szenvedély vitte a Himalájába, a Kaukázusba és a föld más hatalmas hegységeibe. Legnevezetesebb tudományos eredményekkel kaukázusi útjai jártak, melyek czéljauk tűzte ki a fizikai földrajzi viszonyokra vonatkozó ismeretek bővítését s a kaukázusi hegyrendszér részletes megismerését. Ezeknek a kutatásoknak a művelt nagyközönség számára való hasznosítása Déchy most megjelent könyve, a mely teljesen saját tapasztalatain és benyomásain alapul. Rendre rámutat a Kaukázusban kinalkozó tudományos eredményekre s előadása közben jelzi a tárgyalta havasi hegyvidékről való tudásunk kialakulását. S felvilágosításai annál becsesebbek, mert ma is nagyon sok téves felfogás él nemcsak a nagyközönség, hanem a földrajzzal foglalkozók körében is a Kaukázus havasi világára vonatkozólag, melynek nagy területén nem fordult még meg halandó. A könyv tulajdonképpen nem szokásos értelemben vett leírása a Kaukázusnak, a városokkal s egyéb már ismert helyekkel csak a szükséges dolgok megértése szempontjából foglalkozik s akkor is csak nagy vonásokban. A geográfiai adatokon kívül sok becses néprajzi, anthropológiai és régészeti ismeret is táru élénk e becses könyvből, a szerző megemlékszik azokról a néptörzsekről, a melyek lakóhelyeit a völgyeken keresztül tett útjaiban érintette s ezek annyival is inkább érdekelték, mert arra is figyelt, hogy a Kaukázus alján végighullámzó népvándorlás idején nem verődtek-e a hegyek közé a magyarokkal rokon törzsek vagy néptörzsek s nem mutathatók-e ki ott valami-féle éseinknek nyomán, a kik hosszabb tartózkodás után Magyarország felé vették útjukat. Ily irányú megfigyelései és nézetei is bele vannak foglalva a könyvbe. A csaknem 500 lapra terjedő nagy munka, melyhez függetlenül van csatolva a természetrajzi gyűjtemények és tudományos megfigyelések kivonatos ismertetése a Nemzeti Múzeum és a Földtani intézet tudós szakembereitől, a magyar földrajzi irodalmunknak jelentékeny gazdagodására válik s a nagy közönség számára is élvezetes és tanulmányos olvasmány. Kiállításra is szokatlanul díszes; a szerző saját fényképei alapján készült tizenhat réznyomatú tábla, hat panoráma-kép, kétszázharminczöt szövegkép s a kaukázusi magashegység részletes térképe teszi a szöveget változatossá.

Post és pestiek. Ego egy jószemű, elmés és maliciozus fiatal hölgy, a ki azokat az irónikus megfigyeléseket, melyeket a társaságban, az utcán, általában mindenütt, a hol a pesti úri közönség forgolódik, elgondol, tárczaccikkekben írja meg.

MAGYAR MIKULÁSOK. KÉSZÍTETTÉK A VÍZCSÖPP-TÁRSASÁGBAN.

Ezek a tárczaccikkek, ha nagyon pontos mérlegen mérjük őket, kissé könnyűeknek találhatunk; az életnek csak a felületéig járnak, a mélyebb rétegekig, a hol a jelenségek kapcsolatai, vagy épen okai is láthatókká válnak, nem hatolnak le. És a szatira, a mely az ily megfigyelésekből keletkezik, néha kissé oktató hangú, folyton eszünkben tartja a nők kiirhatatlan paedagogiai hajlamait. Ezeket a határokon belül azonban tagadhatalan, hogy a tárczaccikkekben sok elmés, kedves vonás van, az író nem egyszer rátapint a mi zagyva, kiforratlan társadalmi és erkölcsi rendű, mutatósan szegény életünk elevelére. Új könyvében előbb sorra veszi Pestnek azokat a helyeit, a hol ennek az életnek tipikus formái jelentkeznek: a Dob-utczát, a Váci-utczát, az Andrásy-ut, a Nagy-körutat stb. Aztán egy léha, felültes vidéki asszony látogatását rajzolja meg a komoly, kissé rideg erkölcsi rokonoknál (meglepő, de nem igazság nélküli megfordítása egy ós témának) — ennek a látogatásnak hatásait: hogy szeret bele a komoly leány egy léha jour-uracsba s hogy ábrándul ki belőle. Végül egy sorozatban a pesti cselédek pártjára kél, — a «nagyságák» nem igen fogják megköszönni azt a kritikát, melyet róluk mond; annál kevésbé, mert igazság is van benne. Egyebekben azonban megvan a könyvben mindaz a tulajdonság, a mi népszerűséget szerezhet neki: mulattató, könnyű olvasmány, még a mit mi hiánynak érzünk, a színvonal közepessége is javára válik népszerűségének.

Kazinczy Ferencz levelezéséből most már a tizenhetedik kötetet bocsátja közre az Akadémia kiadásában dr. Váczy János. A hatalmas kötet a nagy magyar reformátornak 1820 január 1. és 1821 december 31. közt — tehát két év alatt — írt leveleit adja tartalmas bevezetéssel, igen nagy gondnal készült jegyzetekkel s pontos betűsoros név és tárgymutatóval. Kazinczy leveleinek ez a roppant tömege a múlt század elei társadalmi, irodalmi és politikai élet legdagadabb forrásműve, — a maga nemében az egész századon pártlan példája annak, hogy tudta egy fáradhatatlan és bönithatalan rugalmasgúny nagy szellem levelezéssel pótolni falusi magányában a személyes érintkezést, legőzve a kor. tér és idő nehézségeit. A levelek majd mind közzolgokról, a közélet és irodalom embereihez

szólnak s a bennük foglalt tanulságok tömege szinte beláthatatlan. Váczy János Kazinczyhoz méltó buzgalommal végzi a szerkesztés és sajtó alá rendezés munkáját, a kiadás valóban egyike a legbecesebb ily irányú tudományos kiadványainknak.

Linczigh János. Szívesen vesszük a nagyobb vidéki városok szellemi önállósodása jelének, hogy itt ott kezd valami külön, helyi irodalom fejlődni, a melynek megvan a maga lokális színe, külön tárgyköre, ha mindjárt igazi nagy tehetségei, a kik lokális érdekekből kiemelnek, nincsenek is még. De talán majd lesznek. Örömmel jegyezzük ezt fel, mert nem vagyunk ugyan barátai semmiféle partikulárisizmusnak, de sokszor elkedvetlenül kulturális életünk egyszínűsége, a fővárosban való teljes koncentrációból folyó egyoldalúsága és az a szellemi improduktivitás, melybe a vidék esett, miután minden kiválóbb tehetséget Budapest sziv el töle. Kolozsvár egyike azoknak a városoknak, a melyben leghamarabb fejlődhetik egy ily külön, helyi érdekű, de a fővárositól bizonyos mértékben mégis differenciálódott kultur-élet. A büszke erdélyi lokalpatriotizmus, az erdélyi ember ismert talentuma és életrevalósága, a város nagy kulturális múltja, művelt lakossága, sok művelődési intézménye mind alkalmas tényezők erre. S hogy ez a fejlődési folyamat megkezdődött, annak látjuk egy s más jelét. Ilyen az a regény is, a mely most Felszeghy Dezső tollából megjelent s melynek hőse Linczigh János, Kolozsvárnak a XVII. század második felében nagy hírű és nemes emlékeztető királybírója. A regény alapjában véve dilettáns-munka, irodalmi színvonala nem valami magas, inkább is regényes korrajz, mint regény s a korrajznak inkább a történelmi adatok és események adnak érdeket, mert a történelmi levégt — a mi különben a legnehezebb írói feladatok egyike — nem tudja a szerző megéreztetni velünk. Van azonban benne sok szeretet a tárgy iránt, az írói mesterségnek jóhiszemű megbecsülése, jóhiszeműség s az erdélyi történetnek egy általánosan kevésbé ismert, de megismerésre méltó alakjának gyűjtja meg a kogyolatos emlékeztető szövevényét. A munka különben pályadíjat nyert egy kolozsvári hírlap pályázatán s erdélyi, kivált kolozsvári embereknek bizonyára kedvükre való olvasmány.

12110

Csillogó karácsonyfadisz

legelőnyösebben, több mint ezer legragyogóbb mintában beszerezhető
id. **WEISZ SALAMON** papírkereskedésében,
Budapest, VIII., József-körút 27. Telefon 60-49.
Feltűnést keltő magnésium csodagyertya darabja 36 fillér.
Karácsonyi ajándék tárgyak, ú. m. diszlelvélpapírok, emlékkönyvek, fénykép- és levelezőlap-albumok, festékdobozok és tárczanaptárak nagy választékban. — *Élads nagyban és kicsinyben.* — Vidéki megrendelések pontosan eszkozőltetnek.
Képes levelezőlapok nagyban lerakata. 12530

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótátr-utca
sarkán. 12445

Élő képekhez szükséges kellékek.

Angyalszárny, koronák, pásztorbot, szakálók, bajuszok,
püspökbot, püspöksüveg, parókák, álarczok, orrok, terem-
diszkek, szag- és füstőlkiűlő égő bengálók, magnésium
szalagok stb. 12554

EMMERLING ADOLF

tűzijáték, lampion, fáklya és farsangi czikk-gyárosnál,
Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 26. sz.

SIEMENS
gázfűtő-, gázfűrdő-
kályhák és rechauds
a legjobbak! 12538

STEINBACH V.
Budapest, V., Akadémia-utca 16.

Szépítő Kúrák házi használatra.

Bőrszépítő kúra a normális, ép, tiszta arc bőr
szépítésének ápolására és
megőrzésére; száraz, sötét, durva, hámló, feszülő, viszkető,
hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.
Bőrgyógyító kúra fényes, zsíros, pórusos,
aknás (mitesszeres), pattanásos (vimmertis), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási
foltok és izadás ellen.
Bőrtisztító kúra. Elsárgult, leharant nap-
sütött arcok fehéritésére, szepülő
és májfolt ellen.
Hámlasztó kúra. Lencsefoltok, tég pórusok, pat-
tanás-nyomok, rózsapattanás
(rosacea) bőrkeményedés, borvirág, limlőhely és sebhely ellen.
Hajgyógykúra hajkorpá, hajhullás ellen s a kopaszság
megakadályozására.
Ezen kúrák alatt olyan készleteket (kalkulációkat) kell írni,
melyek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges
kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását
1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmat-
anságáról az intézet főorvosa: **dr. Jutassy József** köz-
mei kus bőrgyógyász, egészségtanár kezelsedik, kinek
receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utá-
sítás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát. Jutassy dr.
«Szépségápolás» című könyve minden kúrához mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.
Készíti és elárulja személyesen vagy posta útján a
Kozmetikai Gyógyintézet
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.
Kapható vagy megrendelhető az intézetnél minden gyógyszer-
szertárban. — **Főraktár:** Török József gyógyszerár
Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

Bruyerla pipák

elsőrendű gyártmány 3734
valódi elpusztíthatatlan Bruyerla-fából.
Sima pipájai, erősen meghajlított nedvtartóval,
meggyfuszár, selyem esővel és szaru szopókával,
körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill.
Ugyanez, de faragott Bruyerla-fajjal K 1.80.
Kélemes és száraz, ezért tiszta és utó-
érhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A leg-
nagyobb választékot dohányzó-szerekről
találhatja árjegyzékemben, melyet kívánatra
ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető:
KONRAD JÁNOS kivitteli háza álta
Brux, 767. sz. (Csehország.)
Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-
nál több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.

Természetes forró-
leg kenes források.
Izappfürdők, izsapor-
gatások, mindennemű
thermális fürdők, viz-
gyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csuz,
köszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra
felől kimerítő prospektust küld ingyen a
Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Budán.

A Nemzeti Színház
nagysikerű műsordarabja.
A hálás utókor.
Szinjáték 3 felvonásban.
Irtá
LENGYEL MENYHÉRT.
Amatőr kiadás. Ára 2 korona 50 fillér.

Ugyanezen amatőr-kiadásban kaphatók még:
Az ördög. Vigjáték. Irtá **MOLNÁR FERENC** Ára 2 K 50 f.
Fátum. Dráma. Irtá **ZSIROS ISTVÁN.** Ára 2 K 50 f.

Kaphatók:
Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál,
Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

A HÉTRŐL.

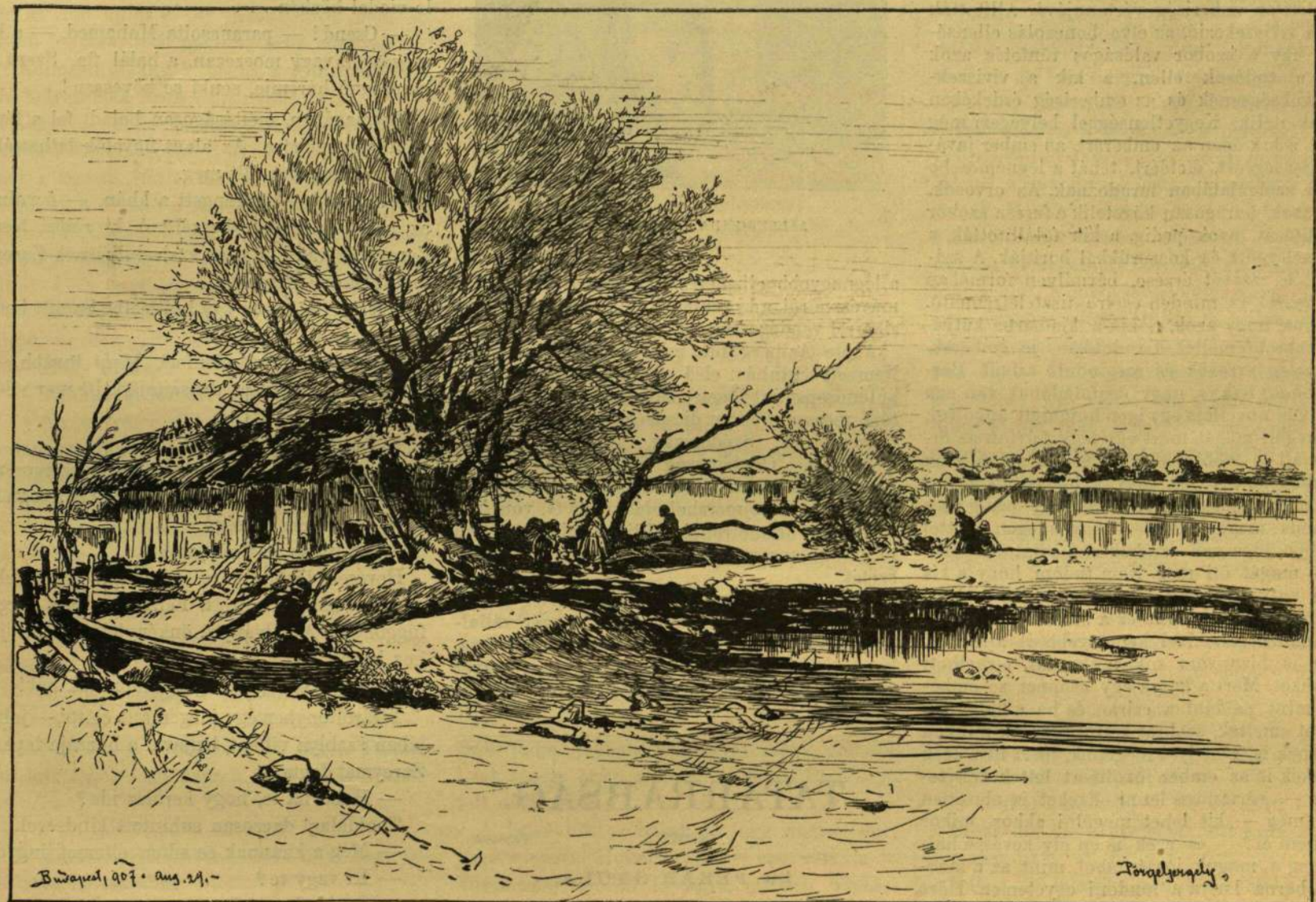
A név. Egy szomorú és felháborító eset alkalmából a héten megint aktuálissá lett a *kiírni vagy nem kiírni?* régi és sokat vitatott kérdése. A kérdést legjobban maga az eset magyarázza: ez pedig a következő. Egy fiatal úr — az úr szónak bizonyára nem úri értelmében — házassági ígérettel szerencsétlenné tett, azután egy jó párti kedvéért cserben hagyott egy szegény leányt. Mikor azután a boldogtalan, megcsufolt, megcsalt teremtés keserűségének kitörő indulatában megfenyegette, a kitűnő fiatal ember a rendőrséghez futott és mint zsaroló börtönbe hurcoltatta a szerencsétlent. A lapok pedig úgy közölték az eset hírére, hogy a megcsalt leány nevét kiírták, a lovagét ellenben — kíméletesen elhallgatták. A leány pellengérré került, a daliának kutya baja sem esett. Bizonyos, hogy ezer ember között se akad egy, a ki ne érezne ebben a jelenségben valami visszását, valami kifordítottat, nyugtalanítót

fölszerelve arra, hogy ítéletet mondhassunk. Minthogy pedig a *kiírás*, a név közlése az olyan esetekben, a milyenhez ezeket a megjegyzéseket is fűzzük, még ítélet, még pedig lesújtó erejű ítélet hatalmával nyilatkozik meg: igen-igen csinyján kell bánni vele. A leghelyesebb egyáltalában nem élni vele, a leghelyesebb pedig mindenesetre az, ha úgy történik, hogy erkölcsi érzésünket megsértve érezzük általa.

Bertram Tivadar. A világ leghíresebb baritonistája volt. Valósággal elmondhatta: Az egész gömbölyű föld az enyém! — Mert akármerre ment, akárhová ment: otthon volt. Ujjongó tömeg fogadta, tapsok meleg viharában járt, virág és arany ömlött az ölébe és száz szép asszony nézett rá csillogó szemmel. Lehetősebb az élet, mint a milyennek neki mutatta magát? És ime: ez az ember mégis üresnek, hidegnek, szegénynek, céltalannak, sőt elviselhetetlennek érezte az életet, annyira, hogy nem

tét, ragaszkodnak hozzá és elszerűl szívvel gondolnak arra a kérelmetlen bizonyosságra, a mely egykor majd megfosztja tőle őket. A ki e csodálatos ellentétek nyitját egyszer meg fogja találni, az lesz a legnagyobb ember a világon, mert az a boldogság titkát találta meg mindnyájunk számára.

Megrohanás. Párisban a Clichy-utcában az idén, szeptember havában egy sajtósági és az indítékában minálunk, sajnos, szinte érthetetlen zendülés ütött ki. A tömeg szétrombolt egy készülő boltberendezést és meg akarta verni annak a háznak a tulajdonosát, a melyben az új boltot éppen berendezték. A zendülés forrása — a szomszédos házból volt. A szomszédos házból ugyanis már harmincz esztendő óta állt fenn egy fűszerkereskedés, a melynek a tulajdonosnője húsz esztendeje özvegy asszony volt. A boltját igen tisztességesen vezette, jó portékát adott és figyelmesen bánt a vevőivel. Az

HALÁSZKUNYHÓ A DUNA PARTJÁN. — Förgő Gergely rajza.

idén azután az történt, hogy egy ember — másikkal fűszeres boltot akart nyitni a szomszédságában. Szóval: konkurrencziát akart neki csinálni. Ebben nincs semmi tilalmas, hiszen szabad a verseny és a vevőnek jobb dolga is van, ha válogathat, a Clichy-utca közönsége mégis irtózatosan felháborodott rajta és nemcsak az új boltot akarta megverni, hanem még a háztulajdonost is, a ki kiadta neki a helyiséget. Ez a dolog pedig abból az alkalomból jutott az eszembe, hogy Budapestben a héten bukkott meg az első mozi, az első projectograf-színház. Talán két esztendeje sincs, hogy az első ilyen szórakozó-hely megnyílt. Hihetetlen módon bevált. Kitűnő üzletnek bizonyult. Látni lehetett, hogy egész csomó elboldogulhat, de ime, alig két esztendő múlva már van is annyi, hogy már — bukik is. Az első boldogulásának a látására valósággal megrohanták az ideát azok, a kik *szintén* meg akartak belőle gazdagon és a hány mozi keletkezett, pár nap múlva már megnyílt mellette vagy vele szemközt a második, a harmadik, az ötödik, a tizedik. A milyen lusta minálunk az energia valami újnak a kigondolására, olyan mohó valami már meglévőnek az

és felháborító. Megbántott és fölzaklatott erkölcsi érzésünk azt diktálja, hogy — éppen megfordítva kellene lenni a dolognak: a börtönben és a pellengéren nem a leánynak lennie a helye, hanem az ifjunak. De ha esetek tanulságai általános érvényű igazságot akarunk megállapítani: az impresszionát előbb — le kell hűteni. Ebben az impresszióban bizonyára vannak elemei az igazságnak, de magában még nem fogadható el magának az igazságnak. Egy húsz-harmincz sorba foglalt regény legfőképpen csak tényeket mondhat el, már pedig arra megantitottak bennünket az analitikusok, hogy a pusztán tény nem az igazság oszlopa, csak — a látszat. Mert a tény sokszor az eredménye, de sokszor meg — az ellentéte vagy a megakadása a szándéknak. A tény sokszor csak egy véletlenség, tehát éppen az ellenkezője a szándékoságnak, a mely egyedül hiteles anyaga a megítélésnek. Az igazságtalanságnak nem mindig éppen a megfordítottja az igazság: mert megeshetik, hogy az igazságtalanságnak a merev megfordítottja — egy még nagyobb igazságtalanság. A mikor tehát csak a pusztán tények állanak a rendelkezésünkre, még nem vagyunk

adoptálására és kihasználására. Az egyik kávéház, az egyik bolt, az egyik színház, az egyik ujság szinte rádól a másikra és semmiféle erkölcsi érzék, semmiféle méltányosság, a szerzett jognak semmiféle tisztelése nem fészélyezi abban a tülekedő igyekezetében, hogy kiegye a szájából a kenyeret. Hiszen — ismételjük — a verseny szabad, sőt bizonyos mértékben kívánatos: de a ki kenyeret akar magának, talán másutt is keresheti, mint a más szája előtt! És ha mindenki ugyanarra az egy darab kenyérré pályázik, a vége a dolognak nem lehet más, mint hogy valamennyi éhesen marad. A rendőrség valóságos emberbaráti munkát végzett, a mikor a héten egy rendelettel útját vágta ennek a törekvésnek.

*

A *kutyuska szobra*. Irják az ujságok, hogy Londonban, az orvosi egyetemen ádáz harc folyik egy monumentum körül. Ez a monumentum mindenestére a legsajátságosabb szobor minden emlékművek között. Nem a halás utókor kegyele, hanem az érzékeny jelenkor fölháborodása emelte «egy kis barna kutyának», a mely — vagy a ki — a tudomány szolgálatában lett az emberiség vértanujává. Állították pedig a viviszekció, az élve boncolás ellenségei és így a szobor valóságos tüntetés azok ellen a tudósok ellen, a kik a viviszekciót szükségesnek és az emberiség érdekében valónak itélik. Kegyetlenséggel bélyegezi meg azokat, a kik épen az emberért, az ember javáért, egészségéért, életéért, tehát a legnemesebb feladat szolgálatában fáradoznak. Az orvosok, medikusok, haragosan követelik a furcsa szobor eltávolítását, azok pedig, a kik fölláttatták, a testükkel védik és koszorúkkal borítják. A szánalom, a részvét érzése, bármilyen formában jelentkezik is, minden esetre tisztelteméltó. Bizonyos, hogy azok, a kik a kis barna kutyának szobrot emeltek Londonban, jó emberek. Van meleg érzésük és meginduló szívük. Bernard Shaw-nak, a nagy csufolódnak van egy szatirikus novellája egy igen humánus angolról, a ki megöli magát, mert egy légy folyton az orrára száll és ebből a drámai szituációból csak úgy menekülhet, ha vagy a legyet üti agyon vagy magát pusztítja el. Minthogy pedig az a humánus meggyőződése, hogy idegen étellel kevesebb joga van rendelkezni, mint a magáéval — magát öli meg. Nem tudom, hogy a kis barna kutya londoni tisztelői vannak-e olyan erős humanisták, mint ez a kitűnő gentleman volt: de ha valamivel keményebb is a szívük, akkor is bizonyára sok mulasztás terhelheti a lelkiüket. Mert a kutya egy csöppet se emberrebb, mint például a csirke és ha a kutyának szobrot emeltek, szobrot kell emelniük minden csirkének is, a melyet megettek, mert hisz ezek a csirkek is az ember jóvoltáért lettek kénytelenek — vértanúvá lenni. Ezeket is elevenen ölték meg — kit lehet megölni akkor, mikor már nem él? — és ezek is ép oly kevésbé halnak meg a maguk jószántából, mint az a bizonyos barna kutya a londoni egyetemen. Hőse és vértanúja az embernek csak az ember lehet, az öntudatos, a maga akarata szerint cselekvő ember: az öntudatos és akarat nélkül cselekvő lény csak — eszköze.

AALBERG IDA.

Finn rokonaink örvedetes módon kezdenek érdeklődni hazánk iránt. Csak nem régen jártak Budapestén és a vidék nagyobb városaiban a finn egyetemi daloskór tagjai s mindenütt, a hol megfordultak, egyaránt jó emléket hagytak gyönyörű dalaik művészi előadásával és kedves, finom modorukkal. A képzőművészeti társulat tavalyi kiállításán pedig az éjszakai művészek sorában a finnek is nagy számmal jelentek meg, s bár elkésve jöttek, a legnagyobb sikert ők vívták ki. Az állami nagy aranyérmes finn festőművész: Gallén-Kalela Axel nyerte.

Most a legnagyobb nevű finn drámai művész, *Ücküll-Gyllenband* báróné, szül. *Aalberg* Ida asszony jött el Budapestre, hogy művészetét nálunk bemutassa a Magyar Színházban. A művész már volt Budapestben mint egészen fiatal leány az ötvenes években. Akkor a Népszínházban játszott és mint Feledi Boriska a Falu roszszában ragadta el közönségünket és a kritikát. A legelőkelőbb műbírálok a

AALBERG IDA FINN SZÍNHÁZSZÓ.

a legnagyobb elismerés hangján irtak az ifjú művésznőről, a ki azután Kolozsvárt is roppant sikerrel vendégszerepelt.

Azóta Aalberg Ida, mint a helsingforsi finn Nemzeti Színház első drámai művésznője s különösen mint Ibsen nőalakjainak személyesítője messze földön dicsőséget szerzett a finn művészetnek, Svédország, Norvégia, Dánia, Német- és Oroszország színpadain jelentős diadalokat aratott. Nálunk mostani vendégjátéka során Ibsen Rojmersholmjában és G. von Numers finn drámaíróinak «Elina halála» című öt felvonásos színművében mutatja be művészetét.

A magyar közönség bizonyára meleg érdeklődéssel fordul a kiváló művésznő szép vállalkozása felé, a mely ritka alkalmat nyújt arra, hogy az éjszakai országok és különösen a testvér finn nép fejlett drámai művészetével megismerkedjünk.

V. B.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

Folytatás.

Irtá PEKÁR GYULA.

Mohamed khán a mézszárlás kellő közepette jelent meg a Zareyma palotájának a csarnokában. Dörgő szavára azonnal szűnt a harez; hátráltak a trónörökös dühödő mirzái, a leánytestőrök pedig vont kilids-el, lihegve tömörültek az emeletre vezető lépcső elé. A két csapat közt a Nureddin taposott teteme feküdt nagy vértócsában.

A Ghiréj hozzája lépett s a beálló csend közepette a halottra meredt. Első érzése a süjtő rémület volt: a Csobán után a Nureddin! Hogy feleljen ez újabb halálért Sztambulban? De nyomban rá már a menekvés lehetőségei cikáztak át az agyán, — hisz tán nem is áll oly roszul a dolog! A nagyvezér lehetetlen ítéletre hívta fel őt a Csobán gyilkosa felett, s ime, mielőtt valamit tehetett volna, ketté vágta a gordiusi eszmét! Bűnhődik a Nureddin, de az ő kháni keze tiszta: nem ő, hanem tulajdon végzete tartott ítéletet a trónörökös felett. Igaz, a Nureddin életéért is ő felelős, de mint a Csobánnál, úgy itt is igazolhatja, hogy miben sem részes. Sőt itt még sokkal jobban. Vasraverve

viszi a gyilkost a padisah elé Sztambulba! Komoran emelte szavát:

— Ki ölte meg a felséges Nureddin szultánt?

A mirzák fenekedve léptek elő:

— A rab, — a rab!

A khán meghökken.

— Miféle rab?

— Felséges Nagyúr, — kezdte Hasszán, — az a magyar rab, kit mint a Nureddin szultán foglyát, itt őriznek a palota tömlöczében. A trónörökös ma éjjel keresésére jött, de nem találta börtönében. Miután másutt sincs idelelt, s ennél fogva csak ott fenn lehet a háremben, a Nureddin szultán fel is ment az emeletre. Egymaga ment fel, — ott ölték meg...

A kolmashi leánytestőrök lármásan mondtak ellent:

— Nem igaz, mi tudjuk, hogy nincs ott fenn senki! Az egy Kara Gül örködött, helyesen ő állta útját a trónörökösnek. Egymást szúrták le viadal közben...

— Csend! — parancsolta Mohamed, — a ki még szól, vagy mocezzan, a halál fia. Szent a hercegnő háremje, senki se kövessen!

Egymagában, méltóságosan haladt fel a lépcsőn az emeletre. Az alant figyelők láthatták, többször habozva állt meg.

— A rab! — töprengett a khán, — ő volna az, a kiről Afifeddin beszélt? A ki rabbá teszi Zareymát s a ki által én szabadulhatnék Zareymától? Adná Azrael!

Felért. A sötétben egy holttestbe botlott bele.

— Kara Gül!

Halotti csend mindenfelé. Ment tovább, — benyitott a hárem czédrusajtaján. Itt már világ derengett.

— Zareyma hugom, itt vagy?

Nene Kedsa, meg pár térdelő szerezcseny leány vetették magukat lábai elé. Sirva nyögtek:

— Kegyelem, felség!

— Ki innen, takarodjatok!

Hevesen lépett előre. Onnan a sarok felől erősebb fény világított. Féltreantotta a loggia függönyét. A látványra önkénytelenül kardjához kapott.

— Hah, csakugyan igazat mondtak hát!

Tatáröltönyben egy idegen állt előtte, — jobb-jában szablya villant, baljával a hozzája tapadó Zareymát fogta át.

— Halál fia te, hogy kerülsz ide?

Tholdalagi daczosan subintott kilidsével.

— Még a khánnak se adom életemet ingyen.

— Ki vagy te?

— Senki. Egy rab magyar...

— S én az ő rabja! — sikoltott a hercegnő a Mihály melléről, — véle halok!

A khán mosolyogva bólintott.

— Helyes. Proféta vagy, böles Afifeddin!

A Mihály kardjára pillantott:

— Szablyád véres... Te ölted meg a Nureddint?

— Én!

Tholdalagi és Zareyma végítéletet vártak.

A Ghiréj azonban csak közönyösen fordult el: — Rejtsd hüvelyébe azt a kardot.

A fiatalok egymásra néztek. A hercegnő örömpresve lépett előre.

— Nagyhatalmú khán, kegyelmedért feledem, a mit atyám ellen vétéltem. Nézd, őt szeretem, s ő máris a mienk! Megilleti a Ghiréj-disz, meg atyám kardja... Nagyhatalmú khán, ugy-e nem veszed el őt tőlem?

Mohamed rejtélyesen mosolygott tovább.

— Nem, Zareyma, csak maradjon ő a tied... Oh, áldott légy, böles Afifeddin!

Mihály sehogyse igazodott el e rejtelmeken. Híttelenkedve lépett előre.

— Felséges Nagyúr...

A Ghiréj azonban ügyet se vetett reá. A lent nyugtalanokodó sokaság szavára figyelt. A loggia ablakához lépett. Kinyitotta.

— Halál a rabra, — zúgtak a mirzák, — ő ölte meg az urukat!

A khán intett. Egyszerre csend lett.

— Itt fenn a hugomnál nincs és nem is volt semmiféle rab.

Hasszán szólt:

— Átkozott gyaur eb... akkor hát megszökött!

— Igen, megszökött! — ismételték a pártosok! — Ki a hibás? Karóba húzzátok Achmedet!... De hát a boszú? Ki ölte meg akkor a Nureddin szultánt?

— Kara Gül ölte meg, — lármáztak a leánytestőrök, — igazunk volt!

— Szót se többet! — dörögte Mohamed, — Kara Gül ölte meg. Mirzák, ti vegyétek uratok testét, s fehér lepedőben vigyétek a Vaskapu elé és vont kilids-el ott virraszszatok mellette. Allah fényeskedjék neki az örök sötétségben! Ti Kolmashi leányok pedig, a Könyvek Kútja elé helyeztétek Kara Gült ravatalra...

Nagy csendben kezdtek a tatárok sürgögni a palota főkapuja körül. A khán az ablaknál maradt s onnan nézte, fákllyasor közepette mint indulnak a mirzák a Nureddin fehérbe burkolt tetemével. Utánuk a leánytestőrök következtek; kevesebb diszszel, de tán igazabb fájdalommal vitték ki a kertből ravatalra parancsnokukat. Üres lett a palota tája. A Ghiréj megfordult. Kutatóan mérgette Mihályt.

— Hogy hívnak?

— Tholdalagi Mihály a nevem.

— Ah, te vagy az? Nemes úr és főember, hallottam rólad... Tehát tatárrá lész? Mi a szándékom Zareyma hugommal?

A hercegnő felelt:

— Elmegyünk messzire...

— Okosan. Egyelőre azonban Tholdalagi engem követ.

Zareyma megjéjdt:

— Hová? Nagyhatalmú khán, te megígérted...

— Ne félj! Dsingisz véremre ígérem még egyszer: haza szála se görbül meg. Csak nem itt, hanem az én kertemben fog lakni. Palotában lesz fogoly, egymaga a Gyöngyház-kjöszkben...

— S én többet ne is lássam?

— Mindennap láthatod. Csak úgy, hogy téged meg ne lássanak.

— Oh, köszönet, felséges bátyám!

A khán gunyoros jóakarattal felelt:

— Mindig a javadat akartam... Böles Afifeddin, számlálatlanul szaporítsa Allah a napjaidat! Jer, Tholdalagi Mihály.

Zareyma Mihályhoz simúlt. A következő perczben már egyedül volt. Az ablakhoz szökött. Dobogó szívvel hallgatózott. A két ember lépte egyenletesen távolodott a kert éji csendjében.

A hercegnő kebléhez kapott. A nyakában lógó kis aranyoszor került újjai közé. Szenvedélylyel szorította ajkaihoz.

— Nem félek! Győztem és győzni fogok!

XXIX.

Warkochoy Koronkán.

Koldussá lett a Maros völgye az utolsó tatárdúlás után. Tizezerszám hurezolta el rabszíjjon a pogány a népet s lángút jelezte nyomát, a merre végre eltakarodott. Sirva énekelte a magyarság:

«Tisztességet az tatárok vénnek nem tesznek, Az gyermekszülőkben semmit nem könyörülnek,

A «Tatárrabság» című regényhez. A khán intett. Egyszerre csend lett.

Sok betegágybéli asszonyállatot Az ló hátára felvonnak.

Gyenge szép szűzeket rontanak és vesztenek, Nagy sok ezer szüzet ők szepölőstének, Ki miatt szüzeknek nagy szégyenletükbe, Nagy hirtelen meghalnak.

Ruháikat róluk éktelenül levonják, Az szegény rabokat mezeitelenül hagyják, Mint egy feregszordát az tatárostorral Előttük hajdogálják...

Vész mindenfelé! Ha minden könny tengerre válik, tán még az se tudja az ég Erdély ez országos tüzet eloltani. A bűvő menekültek jó ideig nem mertek mozdulni a rengetegekből; hosszú heteken át éltek ott vadak táplálékán.

Mire nagysokára hazalopódtak, hülni kezdett már a hamu a falvak helyén. Földig égett a bástyás koronái kastély is és Margiték, a hogy megtértek, alig két szobát itéltek lakhatónak a romban. A mi megmaradt füstös bútort, ide rakták be, — im' itt laknak most széllel bélelt két kis kamarában! Diszes szolgálat, nagy cselédség, — ugyan hová lettek? Szél tudja jobban, a polyviát merre sodorja. Csak az egy öreg, tőporódott Pallos Imre segített nekik sirni.

A belsőbbik szobában az agg nagyasszony járja a végét. Huszár Péterné van vele, a jó Thoroczky Judit ül ágya mellett. Vigasztalná, ám kemény marad Besseney Borbála még végidejében is, és nyögve ugyan, de azért csak korholással felel:

— Mit vigasztalsz? Én boldog vagyok, mert elmegyek ebből a megromlott világból, — ti szorúltok vigaszra, mert itt maradtok. Úristennek, mit tartóztatok még tovább szenvedésre? Engedd el a szolgálatot, hadd térjek a böcsületesebb halottakhoz. Dicsőséges régi magyarokhoz... Hívnak már, hallod-e? Várjatok, megyek már, megyek mindjárt...

— Asszonyám, szegény rab Mihályra gondoljon kegyelmed, meg a kis Jánoskára.

Az agg hölgy búsan csóválja a fejét:

— A Mindenható áldását kérem rájuk, de Istennek az ő adakozó kezei igen megrövidültek. Ő tudja, ő böles akarátja, — ő nem akarja, hogy Mihályomat én viszontlássam. Miért?

— De asszonyám, hisz egy hete már, hogy végrevalahára elment az a váltásdíj, a Péter uraméval együtt egyszerre küldték el a sarcozt. Istennek hála, megsegítette Margitot a Rákóczyak házigörögge. Megjönnek ők hamarosan! Itthon lesz Mihály!

Besseney Borbála azonban csak hitetlenkedve int:

— Félek...

Margit a szomszédos első kamarában ringatja gyermekét. Hallja az öreg asszony szavát, de csak annál hevesebben szorongatja magához a kis Jánoskát. Gyűyögve szól hozzá:

— Fél a dédanyóka, de mi ne féljünk, fiacskám, megjön a te apád! Elment a váltásdíj, szép lovasokan egy bácsi viszi a zsák aranyat; mennek, megdélnek, messze lehetnek már, Moldova végében. Mindjárt Tatárországra érnek! Ott a te jó apád, tömlöcz fenekében, térdig vasban ül szegényke. Nagy sóhajta ép miránk gondol, mikor a pogány eb nyítja az ajtót: «Megjött a sarcoz, mehessen kegyelmed, meg se álljon haza Koronkái!» Nosza, van öröm, de látom, apád el se hiszi, csak akkor éled, mikor a vasát leveszik. Oh, ha mi ketten akkor ott lehetnénk! Tudod-e, mit csinálnánk? Ölelnék, csókolnánk, így ni!... A nagy szeretetbe csak hogy bele nem fojtanánk. Csak türelem, itt lesz ő, egyszerre betoppnak mihozzánk, úgy bizony!... Óh, Istenem, add meg nekem már ezt a boldogságos perczet!

Elszunnyad Jánoska és piczi formája felett Margit a távolba révedez. Gondolatai messze járnak, Mihályig meg se állnak, — csak ott az ő karjai közt tudnak elpihenni aggodalmait. Egészen elandalodik, se lát, se hall, még a bástya alóli lödöbögést se veszi észre, — szeme édes reménykedéssel tapad az ajtóra. Hej, ha majd egyszer nyílik az ajtó s Mihály betoppan rajta! Hogy fog felugrani, hogy szalad ura elébe! Úgy előtte van a kép, úgy kívánja, hogy szinte már látja... Szive dobban, a gyermekkel karjaiban talpra szökik.

Csakugyan nyílik az ajtó. A homályban valaki belép. Margit örömpresve szól:

— Mihály!

De hamar meghökken:

— Ki az?

Az idegen nem felel. Mozdulatlan áll ott a sarok sötétségében. A fiatal asszony látortalanul lép előbbre. Egyszerre döbbenve hőköl vissza:

— Warkochoy Gábor!

Torkán akad a szó, első perczre ki se fér rajta minden méltatlankodása.

— Ördög küldötte, — tör ki aztán, — hogy merészkedik ide kegyelmed? Mit forral megint, mit akar itt?

Gábor úr lábújjhegyen kerül előbbre. Fejcsóválva tekint körül a nyomorúságos szobában. Margit remegve nézi a vizsgálódását:

— Mit akar hát? Az inségünkben jött gyönyörködni? Csak rajta! Öröömöm nekem ez a mi nyomorúságunk, mert bárminnt mesterkedett is kegyelmed ellenünk, e szegénység árán végre mégis csak elküldtem jó uramnak a váltásdíj-ját. Igen, hiába fenekedett, mégis elküldtem! Haza jön Mihály, és akkor majd felel kegyelmed!...

A fiatal asszony elfúlva kap a melléhez. Warkochoy vállat von.

— Csak beszélj, hugom, öntsd rám a mérget, én majd azután szölok.

— Tessék!

— Hát ide hallgass. Nem kárörvendezni jövök én ide, hanem igaz barátként vigasztalónak.

— Nincs szükségem a kegyelmed vigaszára. Istennek hála, elment a váltásdíj!

A veres ember felsóhajt.

— Tudom, hogy elküldted. Hej, bár csak ne küldted volna el... — Ugyanúgy-e? Lám, kajánkodik megint!

— No, ha azt hiszed, akkor nem is szólok. Megyek.

Margitban nő a nyugtalanság.

— Boldog Isten, micsoda roszt hoz ez az ember megint?

— Isten áldjon, — szól Gábor úr az ajtóból.

— Ne gyötörjön, mondja hát, mért ne küldtem volna el azt a váltásdíjat?

Warkochy szánakozóan int:

— Úgyse jön mostanában haza az urad . . .

— Mért ne jönne? Minden szentekre, mi történt . . . beteg?

— Dehogyan is beteg, — mosolyog a veres ember, — sőt inkább nagyon is egészséges. Jó dolga van neki ott Bakese Szerájban. Nem rab ő többet . . .

— Nem rab?

— Nem bizony! Palotában lakik s fényesen jár, fejedelmi tatár ruhában!

retne . . . hogy pogánynya lett volna egy tatár hercegnőért . . . Mindenható Isten!

Huszár Péternében is felszáll az indulat:

— Mit jön ide ily hazugsággal gyötörni ezt a szegény asszonyt? Takarodjék!

— Am a veres ember fenéig akarja üritetni Tholdalaginéval a keserű poharat.

— Megyek már, de hát csak nem maradhatok benne a hazugság vádjában. Mondom, itt a levél, olvassátok, egy bakese-szeráji bizodalmasom írja, az a Kátay nevű renegát, a ki a khán harmadik borbélyának a barátja és mindent tud. Ő írja . . . hisz széltiben beszélnek ott erről a tatárokról . . .

— Ne olvasd el azt a levelet, Margit!

— Am Tholdalaginé már kézbe kapta s az ablakhoz hajolva mohón olvassa. Halaványodik egyre.

— Dobb el, Margit!

— És mégse hiszem, — nem lehet az, nem szakadhat le az ég a földre! Judithom, vedd Jánoskát . . .

— Szíved, mit akarsz?

— Indulok elejébe.

— Eszedet veszted?

— Megyek Tatárországba. Látnom kell őt, a szemembe kell, hogy nézzen, — az én szemembe mondja, hogy mást szeret!

Gábor úr, most, hogy már jóllakott a boszúval, röstelkedve térfereg ott az ajtóban:

— Hugom . . .

— Am sújtó a Margit pillantása. Kioldalag a veres ember s elégedetlenül ül lóra. Tova üget, de végre is megáll a falu mögötti domb alatt. És egyre vissza-visszanéz.

Lázasan siet Tholdalaginé. Kész is már és

JÓMADARAK.

NAGY ZSIGMOND FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSARÓL. — A Kónyos Kálmán szalonjából.

SZEGÉNY LEGÉNY, GAZDAG LÁNY.

Margittal forogni kezd a világ.

— Pogány ruhában? Nem értem kegyelmedet . . .

— Mégse értesz? No, hát akkor egy szóban kimondom: ne számíts az uradra többet, elpártolt tőled, más után bolondul — a Zareyma tatár hercegnő szeretője! Nem jön ő haza többet.

Karjában a gyermekkel, meginogva hallja e szavakat a fiatal asszony. Gábor úr támogatására siet, de Margit tiltóan hátrál előle a falhoz.

— A kegyelmed ármánya, hazugság!

— De hugom, hisz itt a levél, olvasd . . .

— Ezerszer is hazugság!

A hangosabb szóra Judith siet be. Warkochyt látva, ijedten öleli át sógornőjét.

— Tudtam, csak kegyelmed lehet itt megint . . .

— Szíved Judith, — háborog Margit, — hallod-e? Hogy az én Mihályom mást sze-

Warkochy kajánul nézi.

— Ha hazugság, akkor minek indulatoskodol úgy?

— Mihályom! . . .

— Ühated botalt a nyomát. Mást szeret . . .

Még közelebb lép a veres ember:

— Igen, mást szeret. No, csak hogy megérted ezt is!

Judith ráförmed:

— Hogy örül a sátánfajzat!

— Igen, ez az én elégtételem. Imhol ki-világlik: lator a te Mihályod, Huszár Margit! És egy szó mint száz: jobban megérdemeltelek volna Tholdalaginát!

— Pusztuljon.

— Megyek . . .

De azért még egyre visszafordul:

— Fáj ugy-e, hugom? Ne búsulj, fáj nekem is. Fáj még most is . . . De azért ne haragudj rám, én nem tehetek róla, hogy mást szeret.

Margit a szívéhez kap.

bemenvén, sírva térdel a halódó nagyszszonyhoz.

— Leányom, hová készülsz?

— Mihályom elejébe megyek.

— Így, sírva?

— Örülök, asszonyám, hisz megjön!

Besseney Borbála háborodottan emeli rá a szemét:

— Ne áltass. Sír az öröm is, de másképen. Mihály? . . . hát megelőzött volna?

— Nem, nem . . . él!

— Él és te mégis halottként siratod? Mi történt? Szóljatok! . . . Oh, hát utolsó szavam atok legyen?

Margit könyörögve ragadja meg a kezét:

— Ne, asszonyám . . . áldását küldje neki!

Nehezen szakad el a nagyszszonytól, de még nehezebben a kis Jánoskától. Odakint hosszan ölelgeti.

— Rád bízom, Judith . . . Oh, kis fiam, mienk-e még a te édes apád?

Menni kell, úzi a kétségbeesés. Már a parasztkocsiról integet. Az egy öreg Pallos Imre hág fel mögéje.

— El a határra . . . el Ojtoz felé!

Tova robot a szekér, porfelhőben tűnik el a domb mögött. Judith nem láthatja többé, de Warkochy az útszéli sűrűből annál jobban. Előbúvik a rosz májű ember és biz' Isten nem tudja, mit csináljon. Fejesóvalva dörmögi:

— És csakugyan maga indult útnak!

Vár még egy kicsit. Aztán nagy óvatosan, tisztos távolból Huszár Margit után üget.

(Folytatása következik.)

NAGY ZSIGMOND KIÁLLÍTÁSA.

Munkácsy fedezte fel, s kétségtelen tehetségét leszámítva, bizonyára rokonszenves volt a Mesternek a félszeg magyar fiú azért is,

hatnak, mint egy nagy stíl törekvései. A kompozíciós csoportosítás ügyes, élettelen és ha drámai hatásuk nem olyan megrendítő is, a hogy azt a képek tárgyaitól joggal várni lehetne, viszont alakjai többnyire pompásan vannak megrajzolva s a lélekállapotokat, a mozgást, híven és nem színpadiasan tükrözik. Végül azt se felejtjük el, hogy a művész akkor jóformán még gyerekméber volt. Csak az orosz-lán-körmeit mutogatta.

Idehaza a magyar népelet elcsábította a fiatal művészt a bibliától és a történelemtől. Szerelmes suhancok és leányok, falusi menyecskek, napsugaras házikók kerültek ki esetje alól, s ezzel egyidejűleg nemcsak tárgyköre, hanem művészi előadásmódja is megváltozott. Míg ugyanis bibliai tárgyú képei Rembrandt és Munkácsy hatása alatt készültek, most a szabad természethez fordult színekért s a hogy az »érdekes« téma helyett festői látásra törekedett, úgy tisztult, világosodott palettája is. Kissé talán túlon túl hirtelenül, minden átme-

lyeket feltűnése idején fűztek hozzá felfedezői, annyit bizonytalansággal sikerült megtanulnia, hogy komoly, fejlődésképes és törekvő művészt nyert benne az ifjú magyar művészet.

FERENCZ JÓZSEF ÉS RADETZKY.

Az öreg Radetzkyt ünneplik ismét, száznegyven évvel születése és ötven évvel halála után. A régi osztrák hadseregnek ő az utolsó nagy vezére, s a negyvenéves idők osztrák vezérei közül az egyetlen, ki legalább nem el-lenszenves Magyarországon.

Győzelmeiért lelkesedni okunk nincs. De érdeklődéssel nézhetjük a szeretetnek, a ragaszkodásnak és a hálának azt a belső kötelékét, mely királyunkat ez öreg katonájához fűzte.

A király és hadvezér e viszonyának lélektani okai fölöttébb érdekesek. A tábornagy hatvan-negy évvel idősebb, mint császára. Őt Habsburg uralkodó alatt szolgált; hármat túlélt. Mária

ARATÓK.

NAGY ZSIGMOND FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSARÓL. — A Kónyos Kálmán szalonjából.

CZIGÁNY-GYEREKEK.

mert — miként ő — Nagy Zsigmond is az iparosorsból kiváncsolt a művészek közé. Mert Nagy Zsigmond kis híjja, hogy szobafestőnek nem kárhozott. Ha észre nem veszi többre hivatottságát egy nagylelkű meczenás, ha lelkes műbírálok nem gyűjtenek számára segélyt, hogy kiküldjék külföldre tanulni, ha nem kerül Párisban Munkácsy mellé, a ki minden magyar-nak — hát még festőnek! — tárva-nyitva tartotta Avenue de Villiers palotájának kapuját: Nagy Zsigmond ma nem mutathatja be műveinek gyűjteményes kiállítását a »Kónyos Kálmán« szalonjában.

Pedig éppen ez a kiállítás tanuskodik róla, milyen kár lett volna érte, ha elkallódik vala tehetsége. Milyen szépen kibontakozott az a festői érzés, mely odakünn Párisban, a Mester mellett, kezdett csirázni s mely eleinte — igaz — nem tudott egyebet, csak bámulni a festőfejedelmet és utánaérezni az ő álmait! Itt függnek ezek a dolgai is, a Munkácsyra való festői visszaemlékezések, (»Parázna asszony,« »Szent beszéd,«) melyeket ugyan már jobbra idehaza, a Benczúr-iskolában festett. Ma is úgy

net nélkül ugrott át a komoly, barna műteremtónusból a meleg, világító, kacagó színekhez s innen van, hogy bár színhatásai mindig kellemesek, megnyerők, a színek értékelésében még kissé ingadozik. Ellenben megmaradt erős rajzolónak s e tudással felfegyverkezve, sok fogyatékosát ügyesen leplezi. S ha azelőtt elismerésre készített bennünket a nagy stíl felé való törekvéssel, most megfogja lelkünket természetes, üde s erősen magyaros poézisével, (»Szegény legény, gazdag leány,« »Falusi idill,« »Mennek a huszárok)« s azzal a gyengéd hangulattól márcsolással, mely főleg apró vázlatain sikerült úgy, hogy nem fajult érzélgessé.

Egyáltalán: a tájképek túltengésének mai korában mint látványosság is érdekes ez a kiállítás. Bibliai alakok, öreg zsidók, magyar parasztok, párisi anarkisták, falusi leányok, arcképek váltakoznak a falakon tarka egymásutánban, míg a magyar vidék színes erdői, mezői és kertjei valami hazai földszagot árasztanak erre a vegyes társaságra. S ha Nagy Zsigmond mostani bemutatkozásával még nem váltotta is be egészen azokat a reményeket, me-

Teréziát, II. Józsefet, Ferenczet; látta lemondani Ferdinándot; nagy szolgálatakat tett az utóbb említett háromnak, de még nagyobb érdemeket szerzett Ferencz József hatalmának megmentésében.

Ferencz Józsefet az öreg hadvezér múltja érthető kegyellett, jelene hálával töltötte el. Ő volt az élő kapcsolat közte és elődei közt fel egészen II. József császárig, s nehezen meg-erősödő trónjainak ő volt az élő reménysége. Öntudatlan gyermek volt még, midőn Radetzky átvette az olaszországi hadak fővezérségét, hogy huszonhat éven át, mindig győzve és soha le nem győzve, erős kézzel tartsa odalenn a Habsburg-uralmat.

Az uralkodó család tudta, mily hálával tartozik az öreg leventének. De mélyebben senki sem érezte ezt a hálát, mint Ferencz József főherceg, a leendő császár szülei: Ferencz Károly főherceg és az eszes, becsülvő Zsófia főhercegné. A trón várományosát valóságos fűti tiszteletben nevelték az öreg tábornagy iránt. Az apa »meleg szeretettel,« »mélyes tisztelettel« köszönti leveleiben, Zsófia főher-

A RADEZKY EMLÉKÉRE TARTOTT ÜNNEPÉLY BÉCSBEN, A RADEZKY-SZOBOR ELŐTT.

czegné pedig, midőn az 1848- és 1849-iki győzelmes csaták után hazatér Olaszországból, elébe siet a Hofburg lépcsőjén, megcsókolja az arcát, a neve napján pedig mely jelentőségű emlékek lepi meg: márványtalapoztat kiterjesztett szárnyú ezüst sassal, mely egyik karmában az ifjú Ferenc József császár miniatűr-képét tartja. S az ajándék mellett egy költemény volt, Zsófi főhercegnő műve:

«Ki megoltalmazad a császári sást, te Istentől megáldott hósi paizs, ismérd fel, óh, az anya halálját a képeben, mely urát és császárat mutatja neked...»

Nem sok idővel azelőtt az öreg Radetzky oldalán kapta meg a tüzkerezséget a tizennyolcz éves Ferenc József főherceg. Ez is az anya kívánságára történt így. «Legdrágább kincsemet, szívem vért bízom az ön hűségére», — írja Radetzkynek ekkor Zsófia főhercegné. — «Vezérelje gyermekemet az ön saját ösvényére — a becület útja az! Legyen jószágos atyja — megérdemli, mert derék, becületes fiú!»

Radetzky nyolczvankét éves volt ekkor és hadvezéri nagysága csak most kezdett bontakozni igazán. És soha a trónnak nagyobb szükségére nem volt győzelmes hadvezére, mint ekkor. Szétzüllesztette az egész birodalmat. Bécsben és Prágában kiütött a forradalom. Magyarország szabadságharcát vitta tovább s a debreczeni országgyűlés megfosztotta trónjától a Habsburg-házat. Hozzá Olaszországban is megkezdődött a harc, melyre évtizedek óta készültek titkon és a szárd király megizente a hadat Ausztriának. És ekkor előáll a nyolczvankét éves Radetzky és végig vívja a nagy harcot, győzelmet győzelem után, míg porrá nem zúzza Károly Albert király hadseregét.

Az ifjú császár nem tud hova lenni hálájában és csodálatában. A mint — Olmützenben — trónra lép, első kéziratának egyikét hozzá intézi.

— Kedves grófm! Ujból felhívom önt, mint a becület emberét, hogy legyen segítségemre nyílt szóval és határozott nézetekkel. Szükségem van tanácsára és támogatására!

Hálájának és elismerésének egyéb jeleivel is elhalmozza. Az uralkodóház egy tagjával leküldi számára Olaszországba az aranygyapjas rendet, Olaszország pacifikálása után pedig meghívja Bécsbe, a Hofburgban fogadja vendégül, s midőn megjelenik vele az udvari opera előadásán, a zenekar előbb a Radetzky-marsot huzza és csak azután a Gotterhaltet. A császári menyegzőn ismét oldalán kívánja látni az ekkor már nyolczvannolcz éves tábornagyot.

Két évvel ezután találkozott vele utoljára. Velencében fogadta Radetzky az olaszországi

útra kelt császári párt s Milanóban, a Villa Reale-ban látogatta meg Ferenc József az ősz hadvezért. Radetzky ekkor elérkezettnek látta az időt, hogy lemondjon a lombard-velencei királyság fő kormányzó állásáról. Kilencven éves volt már s kérését megtagadni nem lehetett. Végtelmen szeretettel és gyöngédséggel búcsúztatja el uralkodóját.

A legmélyebb sajnálattal s csak azért engedtem e kérelmének, — így szól hozzá a fejedelmi kézirat, — mert csak így remélhetem, hogy felszabadítva teendőnek nagy terhetől, még évek során át zavartalan jólétben tarthatom meg Nekem oly drága és dicsőség-teljes életét. Együttel elremlend mindazt, a mi a jövőt illetőleg, személyes helyzetére vonatkozik. Ön mindig szíves örömmel látott vendégem lesz minden palotában, úgy Straban, Monzában s a milánói Villa Realeban, mint bécsi Burgomban, az augarteni, a hetzendorfi palotában, tetszése szerint, s én ily módon abban a helyzetben leszek, hogy valahányszor csak szükségem lesz rá, mindig kikérhetem böles nézetét és kipróbált tanácsát.

Egy évvel ezután Radetzky a milánói Villa Realeban meghalt. Ferenc József mely megilletődéssel és páriát ritkító tiszteletadással ünnepelte halálkorában is. Teteméért az uralkodó család három főherceget küldötte le Olaszországba. S midőn a gyászmenet Bécsbe érve átkelt a Wien folyó hídján, a császár maga állt a tisztelő csapatok élére, s ő vezette a gyászmenetet a Szent István-templomba, hol a bejelentés történt, onnan pedig a Pratersternre. Az éjszakai pályaudvar előtt a császár és törzskara megállott, s bevárta, míg elvonul a gyászmenet. Midőn elvitték előtte a koporsót is, Ferenc József lebecsátotta kardját, és mely megindultsággal nézett utána még soká az eltávolodó menetnek.

Lelkében ezután sem halványult el az öreg hadvezér emléke. Fíti tiszteletét hódolt neki egykor, az uralkodó hálájával hosszú évtizedek múltán. Akkor is, midőn — 1892-ben — felállította Bécsben pompás lovasszobrát, s most is, ötven évvel azután, hogy egykori, rég elvesztett királyi palotájában örökre behunyta szemét.

B. M.

SARAH BERNHARDT EMLÉKIRATAI.

Szenzációs könyv jelent meg most Párisban. Közélszáz oldalas vastag mű, a melynek czimlapján ezek a szavak olvashatók: «Les mémoires de Sarah Bernhardt.»

A nagy színészek és színésznők emlékiratai mind megegyeznek abban, hogy íróik valamennyien már kora ifjúságukban ellenállhatatlan vágyat és vonzást éreztek a világot

jelentő deszkák iránt. Ezt a közhelyet a nagy Garriok óta egyetlenegy memoir-író színész vagy színésznő sem tudta elkerülni. Azt hiszik, ezzel tartoznak hivatásuknak...

Sarah Bernhardt, az excentricitásokat hajhászó nagy Sarah, őszintén megvallja, hogy ő zsenge ifjúságában nemcsak, hogy nem érzett vonzalmat a színpad iránt, de határozottan gyűlölte. A családja és jóakarói színésznőt akartak belőle nevelni, de ő — apáca kívánt lenni. Nincs okunk kételkedni a nagy Sarah szavahihetőségében és épen ezért el kell hinnedünk ez önvalóságát, bár fiatal leánylélkek-nél inkább az ellenkező eset a gyakoribb. Az ő lelke azonban nem a nagyvilági hiú ragyogást, de inkább a borongó miszticizmust szerette.

Zárdában nevelkedett, Versaillesben és már ez is érthetővé teszi ezt a különös lelki aberrációt. Anyai ágon zsidó vér csergedezik ereiben, de keresztény volt az — apja. Atyjának alakját egyébként homály fedi és a memoirokban sehohsem kerül előtérbe. Csak arról a határozott kívánságáról tudunk, hogy leányát szigorú keresztény szellemben kívánta neveltetni. Így került a kis Sarah a versaillesi apácák közé, a hol megtanult — francziául. Igaz ugyan, hogy Párisban született, de anyjának környezetében nem igen volt erre alkalma, mert ott inkább németül, angolul és hollandul beszéltek, mivel anyja hollandi származású volt. A zárdában a kis, zsidó eredetű Sarah volt a legajátatosabb növendék, bár még meg sem volt keresztelve. A megkeresztelésénél lépett oldala mellé először a tragikum. Sibour bitorosnak, Páris érsekének kellett volna megkeresztelnie, de mielőtt ez megtörtént volna, az ősz bitoros az oltár lépcsőinél — egy lázadó lelki pap agyonszúrta.

Tizennégvényes volt a kis Sarah, a mikor újból hazakerült anyjához. Rakonczatlan természetű már ekkor kitört belőle és *Morny hercege*, — a kinek később is igen nagy szerepe volt életében — színésznőt akart belőle nevelni. Családjának tetszik ez a terv és a herceg ajánlatára rövidesen megnyílnak előtte a császári színház, a «Comédie Française» kapui. Saját vallomása szerint tizenhat esztendő volt ekkor és az ősz Rossini egy ó-franczia ballada előadásánál, a melyet családi körben szavalt el, nagy jövőt jósol neki.

De ő nem akart színésznő lenni. Visszakivánczolt a zárdába. Vissza is került. Egy alkalommal a versaillesi kolostor növendékéi szent passziójátékot adtak elő és egyik kis barátójára, a kinek Rafael arkangyalt kellett volna játszania, beteg lett. Ő «beugrott» e szerepbe és nagy sikert aratott.

Ez volt első fellépése a világot jelentő deszkákon. És ez is Rafael arkangyal szerepében, egy zárdában...

A lelke vonzotta ide, a mely tele volt miszticizmusmal. De e fellépése óta valami különös belső változást vett észre magán. A templom borongó homálya, az istentiszteletek komor szertartása még mindig nagy hatással volt lelkére, de már mindenben — *színpadot* látta... A színpad, a mióta egyszer szerepelt rajta, kinyújtotta érte karjait és kiragadni készült a tétlen miszticizmusból.

Nemsokára a Comédie Française-ben látjuk újból, a hol Racine *Ifjéniájában* lép fel. De rövidesen távoznia kell innen. Egyik társnőjével összekülönbözött, majd a dolog tetellegeség folyt el és az isteni Sarah — felpofozta kolleganóját. A színházi bíróság elítélte. És pedig arra, hogy vagy bocsánatot kér, vagy pedig — távozik.

Ő inkább távozott. Most Páris különböző színpadjain, hol itt, hol ott tűnik fel, a míg végre az *Odeon* színházban úti fel állandó tanítóját. Itt már szép sikerei vannak és különösen a Quartier Latin-beli diákok között nagy a népszerűsége.

— *Mademoiselle la Revolte!* — ez volt a neve. De sikerei csak ebben a kis körben voltak. Maga a nagy, büszke Páris még nem hódolt meg előtte.

Am ez is hamarosan bekövetkezett. Coppé-nak egyfelvonásos kis darabjában egy firenzei príncipessét játszott... Apró, jelentéktelen szerepet. És a közönség, éjszakáról virradóra, —

urává tette ezt a kis, sovány, borongó szemű színésznőcskét.

Igazi hírességét azonban nem az első nagyobb sikere hozta meg.

— Hires voltam már akkor is, a mikor még nem volt rá érdemem! — mondja egy helyen. Különczkődései és bizarr életmódja tették azzá. Csodákat tudtak mesélni arról, hogy milyen fejedelmi pompával van berendezve a lakása, hogy éjszakánként — igazi koporsóban alszik, hogy keleti szőnyegein óriási, eleven teknős-béka mászkál lombán, a melynek háta elefánt-csonttal és arannyal van kirakva. Szóval már ekkor értette módját, hogy egész Páris róla beszéljen... Minderre azonban nem a szerény színésznői fizetéséből tellett, hanem abból a százezer frankból, a melyet apjától örökölt.

De el is költötte az utolsó fillérig. És csak arra költötte, hogy híressé váljon. Mert tudta jól, hogy ha egyszer azután sikere lesz, ez a kis előleges befektetés busásan meg fogja hozni kamatait.

Szóval egy kissé üzleti ridegséggel vette hivatását. És mindenesetre dicséretes dolog, hogy memoirjaiban nem hazudik hamis érzésekről, hanem őszintén belepillantást enged egy erős akaratu színésznő fiatalos küzdelmeibe.

Az első nagy sikere meg volt tehát. És ez igazi nagy siker volt. Olyan nagy, hogy a császári udvar is figyelmessé lett reá és a császár meg a császárné látni kívánta.

A szertartásos bemutatkozásra várt Sarah Bernhardt a Tuileriák egyik szalonjában és társalkodójával épen azt próbálgatta, hogy milyen mély meghajlással kell üdvözlölnie a császári párt, a mikor boldog kacagást hall háta mögött. Hátra fordult és maga előtt látta a — császárt.

Zavartan újból meg akar hajolni, de a császár kegyesen int neki:

— Sose fáradjon... Úgy sem fog meg egy-szer olyan kecsesen sikerülni az a bök, mint sikerült — az előbb!

Ezután hű társa lett már a siker. Ha valahova, vidékre vagy főleg külföldre, vendégszerepleni ment, útja valóságos — diadalmi bevonulás volt mindenütt. És ő ezt jól tudta. Önhitt is volt e miatt és megtörtént pld., hogy a mikor Németországban volt vendégszereplésért kerek egy millió márkát ajánlottak fel neki, ő azt visszautasította és nem kevesebbet kért, mint — Elzász-Lotharingiát.

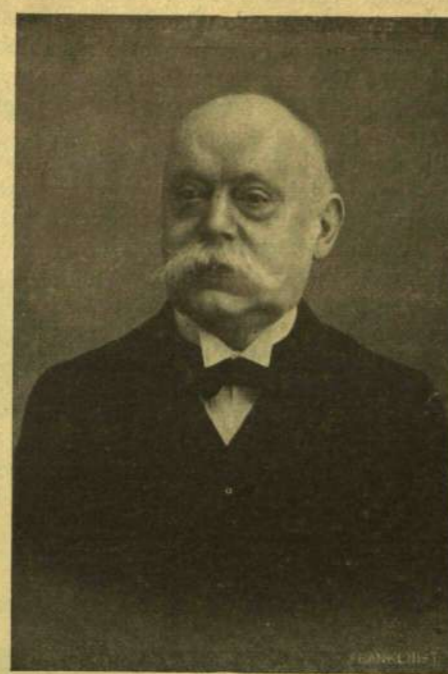
De elmúltak a dicsőséges napok, a melyek tele voltak küzdelmekkel és diadalokkal és az öregség — mert hiszen Sarah Bernhardt saját vallomása szerint is már hatvanegy éves — lelki alázatosságra tanította meg. Bár nyíltan nem vallja meg sehol, hogy megbánta volna ifjúkori kérkedő életét, de a memoirok végso-raiból mélységes rezignációt lehet kiérezni... És ez a nagy rezignáció mintha előjele volna annak, hogy Sarah Bernhardt élete — mégis csak egy zárdában fog befejeződni.

Ophélie a zárdából a színpadra lépett... És most a színpadról — Ophélie, menj a zárdába... Balla Ignác.

EGY ÖREG NYOMDÁSZ JUBILEUMA.

A Franklin-Társulat nyomdájában a napokban olyan ünnepet ültek, a milyen vajmi ritkán esik meg akárhol is. Egy öreg betűszedőt ünnepeltek, *Fejérvizy* Márton, abból az alkalomból, hogy betöltötte nyomdász munkásságának ötven éves jubileumát. Nagy eset ez, mert ötven évét érni olyan munkában, a milyen a betűszedés, igazán nem kicsi dolog, és hozzá még fiatalos erőben, teljes munkaképességben, a szedőszek-ry mellett állva. Hány ezer apró ólombetűt sorakoztatott egymás mellé az öreg ember, mekkora életerő, szívósság kellett hozzá, hogy az ólompor meg ne rontsa tüdejét, a fáradságtól reszketővé ne legyen a keze, rogyóssá a lába! Milyen átalakulását érte meg ötven év alatt a nyomdaiparnak s különösen a magyar nyomdász-nak, a mely alig volt még gyermekkorán túl, a mikor ő először állott a szedőszekrynél.

Fejérvizy Márton budapesti származású ember, 1842-ben született s 1857-ben állott be szedőiparnak az akkor jöhrú Kozma és Beimel-féle nyomdába s főlzabadulása után itt is kapott első alkalmazást mint szedő. Rövid meg-

FEJÉRVIZY MÁRTON.

szakítással, mialatt Bécsben dolgozott, állandóan Budapestet volt alkalmazásban s 1875-ben került a Franklin-Társulat nyomdájába s itt is dolgozik azóta, tehát már 32 éve. Egyik alapítója volt a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők segélyező egyesületének. A derék öreg munkást jubileuma alkalmából megünnepelték társai, a kik között tiszteletnek és népszerűségnek örvend.

LISZT FERENCZRŐL.

— Élményeimből. —

I.

A «zongora-író» gyermekem óta rajongtam. Tudtam, hogy szegény korán elhunyt, költői lelkületű, de gyöngye szerzetű anyám egészen magánkiült lett játéka hallatára, s hogy «Vörösmarty bási», kinek térdén nem egyszer lovagoltam, zsepi verset írt hozzá.

Később boldogult Erzsébet, a kellemes hangú műkedvelő-énekesnő, meg-megpróbálkozott előttem egy-egy Liszt-zongoraíráttal, sőt «Rhapsodiával» is, eszrevétlenül hirtvén el lelkembe a zene iránti ellenállhatlan vonzalom magvait.

Végül 1856 szeptember havában megadatott Lisztet személyesen is láthatnom, midőn a Nemzeti Színházban, az esztergomi bazilika felszentelése után, hol híres miséjét adták elő, *Les Préludes* és *Hungaria* című symphoniai költeményeit dirigálta. Megelénesekor szűnni nem akaró taps fogadta, a karzatról pedig dicsőítő verset szórtak a közönség közé. Hogy e költeményt ki írta? azt már nem tudnám megmondani. De nagyon emlékezem ellenben arra a czikkre, melylyel Jókai — Kakas Márton megnyílt sziklabarlang titokzatos mélységébe. És élénken el lelkemben azon elragadtatás emléke is, melylyel a jelzett, ötletekben bővelkedő, hangzatos, de kissé világias önhitséggel papírra vetett szerzeményeket hallgattam, annak dacára, hogy azokat az öreg Kirchlechner, Beethoven egykori barátja, s ez időtájt a Nemzeti Színház zenekarának tagja, * a klasszicitás nevében méltatlankodással ítélte el, megkezdvén nálunk már akkor a harcot az «multak» s a «jövők» zenéje hívei között.

Ettől az estétől kezdve töltöttem el magamat arra, hogy zenész leszek, még pedig magyar zenész, oly feltétel, melyhez kötötte beleegezését édes atyám, hazunkban lakó barátai: a költő Czuczor Gergely és európai műveltségű unokaöccse, Szabó Béla, helyeslésével.

Midőn ezen megegyezés alapján azután elő-

* Ő írta Császár G. «A kunok» című dalművének szövegét is, természetesen németül! Az «eredeti magyar opera» így hát csak fordítás.

szőr Feley Antaltól zongorázni, utóbb pedig Mosonyi Mihálytól komponálni tanultam. Liszt-bámulatokat ezek ugyszólván hivatalosan elős-tették meg; az előbbi utólréhtelen előadó művészek nyilvánította őt, míg az utóbbi Wagner Richard méltó bajtársát tisztelte benne az úgynevezett «elavult szépművészi elvek» elleni harcban; oly minősítés, mely gyökécseszemnek a tapasztalatok által még nem ellenőrzött mértéke szerint egyértelmű volt a művészi tökély netovábbjának elérésével.

Mind ezt tekintetbe véve, senkit sem fog meglepni, ha itt töredelmesen bevallom, hogy Liszt-mámoremből a cigányokról és zenéjéről, — már t. i. a magyar zenéről, — irt könyvének megjelenése sem jözanított ki. Hogy elejét vegyem boszankodásomnak, egyszerűen nem vettem róla tudomást, valamint azon feleletekről sem, melyeket ez a szerencsétlen munka zúdított magára irodalmunkban. Abból az előző meggyőződésből indultam ki, hogy itt csak félreértés forog fenn, s hogy bálványomat e félreértést illetőleg majd egy igaz magyar ember, — s mi tagadás benne, az igaz magyar ember» szerepét ifjú képzelődésem jó magának szánta, — előbb-utóbb fel fogja világosítani.

Ebből kifolyólag középiskolai tanulmányaim bevégezte után a Liszthez való zárandoklás vágya mind ellenállhatlanabbul vált rajtam erőt. Mosonyi csupán azzal az érveléssel tudta némileg elhalasztani tervemet, hogy csekély zenei ismeretemmél fogva még nem lennék méltó Liszt színe elé járulni, s hogy jó lesz előbb magamat tökéletesíteni Német- és Franciaország legjobb zene-mestereinél.

Igy indultam útnak 1862 október 11-ikén Lipcsébe, onnan 1863 április 1-én Berlinbe, s onnan 1864 április 30-ikán Párisba. Itt a nyár folytán tudtomra esett, hogy Karlsruheban zene-ünnep lesz Liszt vezénylete alatt augusztus havában, s hogy az ünnepélyen közre fog működni Reményi Ede is, kinek barátja voltam még Magyarországon. Az előnyös körülmények ily váratlan összejátszása gondviselészerűnek látszott előttem, megkértem tehát édes atyámat, hogy augusztus végén jöjjön el a badeni nagy herczegség fővárosába, s hogy ott kérje meg Lisztet, hogy vegyen engem pártfogásába. Ő természetesen beleegyezett tervembe, — atyai jó-sága kimeríthetlen levén, — minőlfogva felkértem Reményit, hogy ha előbb érkeznék meg Karlsruheba, mint mi, — édes atyám Pestről s én pedig Párisból, — fogadjon nekünk szállást az övé mellett s hogy tegye meg azt a barátságot s mutasson be minket Lisztnek.

S ez a program szóról-szóra meg is tartott. Csak annyiban történt rajta változás, hogy én előbb érkezvén meg, mint édes atyám, már az ő jötte előtt, egyedül mutattattam be a «zongora-író»-nak.

Az elmondottak után azt hihetné az ember, hogy a színe elé járulás egészen kihozott a sodromból. A valóság pedig az, hogy úgy éreztem magamat vele szemben, mintha már régi ismerősök lettünk volna. Nem volt-e velem szellemileg, valahányszor zongorához ültem? Nem tudtam-e kívülről sok szerzeményét? Nem irtam-e róla a «Zenészi Lapok»-ban? Ő pedig szinte vonzalmat mutatott irányomban bemutatattasom első percétől fogva. Az igaz, hogy akkor tájban elég népszerű voltam a magyar zene-világban s így Reményi bizonyosan dicsé-rőleg nyilatkozhatott neki rólam. Liszt mindjárt fel is szólított, hogy játszam valamit, mire én engedelmesen első «Palotás»-omat adtam elő, mely ugyan nem volt még kinyomatva, de melyről Pesten sokat beszéltek, mert a Nemzeti Zenede egy pályázatán mellőztetett, holott megnyerte Mosonyi tetszését.

Kedvező hatást tehetett Lisztre is, mert rögtön arra fordította a beszélgetést, hogy szívesen felvesz tanítványai közé s elvisz magával Rómába. E sikeremnek egyrészt az lett az eredménye, hogy édes atyám nála tett látogatása már csak a befejezett tény konstatálására szolgálhatott, — másrészt meg az is, hogy a zene-ünnepély látogatói között egyszerre hirre kaptam, minek következtében mindenki meg akart velem ismerkedni, és óhajította, hogy hallgassam meg szerzeményét. Így részesültem abban a kitüntetésben, hogy egy ülésben eljátsszanak előttem két nagy operát, — egy orosz és egy németet (az utóbbiban tíz trombita szerepelt), — s hogy még egy harmadikkal is meg nem nyo-

moritottak, azt csak az idő előhaladottságának köszönhettem!

Midőn Lisztől elváltunk, azt ajánlotta, hogy én egyelőre menjek csak vissza Párisba, hová október első napjaiban ő is el fog menni; onnan azután már vele teendők meg a római utat. Szívélyesebben már nem viselhettem magát; ezért édesatyám egészen megnyugtató búcsúztatott el tőlem, midőn párisi kirándulása után haza felé indult.

Liszt megérkezését a francia fővárosba a lapokból tudtam meg. Rögton fel is kerestem, s ő nemcsak a legbarátságosabban fogadott, de meg is hitt reggelire édes anyjához, s ki is kocsikázott Cosima leányával, kit mint Bülow János nejét ismertem még Berlinből, s ki ma Wagner Rikárd özvegye.

E kikocsizás alatt Liszt igen gyöngéd atyának mutatta magát leánya irányában, ki viszont bizelgessé halmozta el, inceskedve erősítvén, hogy az idő csak miatta szép, hogy a Concorde-téri ugró-kutakat csak miatta játszatják és így

még lassan mentek a gyorsvonatok, — s abban a szállodában vettem szobát, melyben Liszt lakott. Ő már várt s azon kezdte, hogy meghagyta, keressem fel őt aznap este a színházban, Boisselot Ferencz marseillei zongora-gyáros páholyában, hol a «zongora-király» jelenléte egészen felizgatta a közönséget.

S méltán, mert bár ekkor már 53-ik évében járt, még igen erőteljes, magát egyenesen tartó, jól konzervált ember volt, s ha haja már kissé őszbeasarodott is, szürke szemei még élénken csillogtak. Viselkedése pedig igen előkelő társadalmi állású egyéniségre vallott, s ezt a benyomást a becsület-rend középkeresztjével járó gömbölyű gomblyuk-díszítés csak még növelte. Hangja érces, de minden keménységtől ment volt, s társalgását ezer, a saját élményeiből vett, vagy a másoktól hallott, kölcsönzött adomával tudta fűszerezni. A csipős megjegyzésekben nem fukarkodott, de igen jóságos levén, a gyűlölködést nem ismerte.

Megjegyzendő, hogy kezei nem árulták el

bocsátkozott velem, — németül, mert a francia nyelvet akkor még nem bírtam annyira, hogy vitatkozás közben használhattam volna. Az a kérdés merült fel ugyanis, hogy a wagnerizmus elvei szerint komponált zene-dramák szövegét prózában vagy versben kell-e írni? Ő a vers mellett foglalt állást, nagy meglepetésemre; azt hangoztatván, hogy ritmus nélkül nincs zene, s hogy a ritmusnak a szavakban is érvényesülnie kell, a mi szükségképpen a rimes vagy rímtelen, de határozott szótagokból álló vers használatára vezet. Ez megegyezhetetlen igazság, mely előtt én akkor, telivér wagnerista létemre, meghajolni sehogysém akartam, miután a «jövő drámája» főfeladatának a valóság megközelítését tekinti, s ezért számúzi is a kettőseket, hármasokat, stb., mert az életben az emberek sohasem beszélnek egyszerre, miből kétségbevonhatlanul azt a következtetést kell vonni, hogy a verses szöveg is eltörplendő, versben nem beszélvén senki.

Lisztet ez a vitatkozás bizonyosan igen kel-

Balról jobbra számítva: Ena spanyol királyné, VII. Edvárd angol király, Auguszta Viktória német császárné, II. Vilmos német császár, Alexandra angol királyné, Amélia portugál királyné, XIII. Alfonz spanyol király, Maud norvég királyné.

URALKODÓK ÖSSZEJÖVETELE A WINDSORI KASTÉLYBAN.

tovább! Lehetetlen volna leírni, mily megindulással volt tanuja e kedves családi idyll-nek a huszonegy éves Liszt-bámuló!

A «zongora-király» viszonya édes anyjához is csak a legkellemebbé benyomást tette reá. S ezt a rendkívüli jóságú, mankókon járó öreg asszonyság nagyon meg érdemelte. A kérdéses reggelin mind a mellett egy kis összeszóalkozás támadt köztük.

— Ugyan hogy csináltatath már mamácskám ilyen közönséges ételt! — mondá Liszt kissé bosszúan, mikor a cseléd brüsszeli káposztát szolgált fel; — ez a főzelék nem levén nagyon előkelő.

— De hiszen te nagyon szeretted fiatal korodban! — volt erre a zavarba jött anya mentegedő felelete.

Párisból nem mentünk együtt Marseilleba, mert Liszt oda kisebb-nagyobb kerülőket téve utazott. Én ennél fogva csak október 15-ikén indultam el utána, az akkortájt alapított párisi magyar egyesület jókívánásaitól kísérve. A derék fiatal iparosok eljöttek a lyoni indóházhoz, hogy még egyszer kezet szorithassanak velem.

Másnap délelőtt értem Marseilleba, — akkor

a zongoraművészt, csak újjai ellaposult végén. Férfiás, s testalkatához mért keze volt; de azért annál is inkább megérdemelte, hogy az ember formáknak nevezze, mert ha kivülről nem volt is fehér, nem azt lehetett ráfogni, hogy vörös, hanem inkább azt, hogy a szervezete, a melyhez tartozik, igen egészséges.

Mielőtt Marseilleban egy a Levanteba induló hajóra szálltunk volna, Bülowné, ki nem jött velünk, magához hivatott s arra kért, hogy Rómába érkezünkkor adjam át atyjának egy levelet, melyet ekkor bizott reám. Természetesen ez a bizalom csak növelte boldogságomat s én a mámor egy nemével helyezkedtem el a hatalmas gözös egy, háló-fülkéjében.

Aludni azonban mégsem mertem, bár késő este indultunk el, mert féltem a tengeri betegségől. Inkább felmentem a fedélzetre, hogy ott a szabadban töltssem a különben is igen szép éjszakát. Liszt ezért reggel meg is kórhol egy kissé; de miután módszerem segítségével kikerültem a nyavalygást, feltettem magamban, hogy a második éjszakát is úgy fogom eltölteni.

A villás-reggeli után Liszt leült mellém egy székre s igen érdekes esztetikai beszélgetésbe

lemetlenül érintette, miután be kellett látnia, hogy az új esztetika előbb-utóbb igen furcsa kinövéseket fog teremni, a mint termett is már. Én pedig egészen megzavarodtam, midőn észrevettem, hogy a rendszer, melyért rajongok, nem végleges még, s hogy leghivatottabb előharcosai sincsenek tisztában vezér-elveit illetőleg.

Midőn egy újabb éhrem töltött éjszaka után harmadnap kora reggel megérkeztünk Civitavecchiába, ott már Lisztet Wittgenstein herczegnő küldötte várta, ki egy csónakkal jött elébe, hogy podgyászával együtt megkímélje a rendőrség és a vámosok hosszadalmas faggatásaitól és megmotozásától. Mert akkor még a pápa világi hatalma fennállt s a pápai államokban alkalmazott korhadat adminisztráció nagyon nehézkessé tette az idegen-forgalmat. A «zongora-király» azonban köztudomásulag IX. Pius kedvence levén, nevének egyszerű fel- említése megsemmisített előtte minden akadályt. És nemcsak előtte, de hozzátartozói előtt is, kik közé tartozott ekkor már a «magyar tanítvány».

(Folytatása következik.)

Cs. és kir.

udv. szállító.

Holzer divatháza

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

Világvárosi áruház! Felvonók! Váro-, olvasó- és írótermek.

Az összes helyiségekben
karácsonyi occasio-eladás.

A souterrainban:

Plüs-kabát	asztrachán-plüsből, zsinór-díszszel, bélelt	34.—
Szövet-kabát	finom fekete kelméből, divatos szabásu, zsinór díszszel, bélelt vattás	25.—
Szövet-paletot	100 cm. hosszú, legfinomabb fekete posztóból, dus díszítéssel és divatos szabásu, bélelt	38.—
Kosztüm	divatos, angol kelméből, bélelt kabáttal és elegáns aljjal	40.—
Estélyi köpeny	minden színű divatkelméből, divatos szabásu, dus himzéssel, vattás, bélelt	35.—
Szörme-figaró	mindennemű szörmeből, kitértő minőségű, gallérdíszszel, bélelt	68.—
Pongyola	női posztóból, minden színben, divatos szabásu, különféle színű kelméből, díszszel	24.—
Alj	angol szövetből, divatos szabásu	12.—
Bluz	divatos esikós bársonyból, különf. színekben	10.—
Bluz	divatos angol flanelből	3.50
Alsó	tafota selyemből, dus fodordíszszel	15.—
Szörmeccollier	divatos façon	3.—tól
Ridikül	bőrből, divatos, elegáns kivitelben	4.—
Kalap	divatos, igen elegáns, jutányos áraikon.	

!!Nagy selyem- és szövet maradék vásár!!

A földszinti helyiségekben
az előző idény modelljei

u. m. toillettek, kosztümök, pongyolák, bluzok stb. stb.

Félemeleten: 12563

== Gyermekekruhácskák és konfekció. ==

I. emeleten:

Konf. szörmedarabok, estélyi és színházi köpenyek, női konfekció stb.

Mélyen leszállított áron!

Fióközlet: KASSÁN. Fióközlet: TEMESVÁROTT.

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyra ragyogó ékesség! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utánzatok.

„Gloria angyalharangocskák”

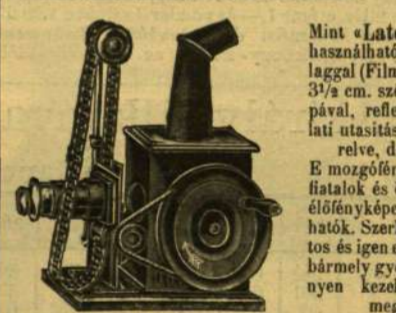
(1895. L-c. é. törv. véde. kiadás.)
Pflökl és Haas-nál.) — Fényár közepe ragyogva a karácsony közelébe hirdetik. Tündéres ényével beragogy az egész karácsonyát. A 3 gyertya melegítő a félször forrásba jön s a róla lecsúszó patent kalapácsok az acélharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tisztán hangot hallatnak. — Így a fényár közepe ragyogva, a szent jelszóhoz vonuló nyáj esengőre emlékeztetve a betlehemi éj varázsló erejével áhítatba ejti bennünket és gyermekeinket. — A kályhára állítva is kitűnően működik. A Pflökl és Haas-féle

75 kr.

„Gloria angyalharangocskák” kiegészítőben, díszes kivitelben, használati utasítással 75 kr., 3 darab 2 ft 05 kr., 4 darab 2 ft 68 kr., 6 db 3 ft 90 kr., 12 db 7 ft 25 kr. A Pflökl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” pazar kivitelben, tükörfényes nikkelezéssel 1 ft., 2 db 1 ft 85 kr., 3 db 2 ft 70 kr., 4 db 3 ft 50 kr., 6 db 3 ft 15 kr. — Okulva a multakon! Minthogy követlen az ünnepek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadtunk el, saját érdekünkben kérik a közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után sürgősen rendelje meg. PFLÖKL és HAAS sportüzletnek karácsonyfadísz idényosztálya, Budapest, VI., Andrássy-ut 13. Ezer-féle gyönyörű fadísz újdonság, 12 db egy dobozban 20, 25, 30 kr., Gloria és karácsonyfa-gyertyák 30 darab 24 krajcár stb. finomabb és díszített darabja 2 kr. 12455

ALLANDÓAN ÚJDONSAGOK
URI KALAPOKBAN.
Budapest, IV., Egyetem-tetőz 7. szám. 12551

KINEMATOGRÁF!

Érdeklődő gyermekek és felnőttek számára.
Mint «Laterna Magica» is használható, 3 színes képszelaggal (Film) és 6 ábrával, 3 1/2 cm. széles petróleumlámpával, reflektorral és használati utasítással teljesen felszerelve, dobozban K 16.
E mozgókép készítővel a fiatalok és öregek által kedvelt előnyök a fura varázslóhatók. Szerkezete nagyon pontos és igen egyszerű, úgy hogy bármely gyermek által is könnyen kezelhető. Közvetlenül megrendelhető

KONRAD JÁNOS első óragyárából, Brűx 769. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék mozgóképekéről, laterna magickáról, gőzgépekről és mechanikai játékokról stb. kívánatra bérlet ingyen és bérletve. 12076

Alkalmos ajándék fiúk számára!

Oleó gőzgépek
szesz-fűtéssel, álló, oszilláló rézhengerrel, viztöltő-csavarral, magassága 21 cm., teljesen, szeszámpával, karabonba csomagolva K 1.50.
Finomabb gőzgépeknek ára K 2.80, 3.80, 4.—, 6.—, 7.—, 9.50.
Közvetlenül beszerezhető

Laterna magica, feketére lakkozva nikkelt-tárgyúveggel és három optikai lencsével, petróleumlámpával, teljesen 6 képpel
KONRAD JÁNOS cs. és kir. udvari szállító szállítására Brűx, 770. (Csehország.)
3 cm széles K 4.—
12 kép 3 1/2 » » » 5.30
12 » 4 » » » 7.50
12 » 5 » » » 11.50
Gazdagon illusztrált órájegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérletve megküldetik.

Angolkóros gyermekek szilott érte-tem, hogy a jövő nyáron a Balaton parton, az angolkóros gyermekek üdülőhelyén orvosi felügyelettel megnyitott, hol a legelőhaladottabb angolkóros (legfeljebb három éves) gyermek 1 1/2-2 hónap alatt teljesen meg-erősödik járnai megtanul. (Válasz-bélyeg.) Balaton-Öszöd p. Falu-szemes. Kájal István reform. lelkes. 12557

KITÜNŐ IGEN JÓ
„SZÁZSZORSZÉP” SZÉNÁSY „ARANYVIRÁG”
BÉLA
CSONT LEVÉLPAPÍR LEVÉLPAPÍR
BŐLELT BORITÉKKAL. ÁRUHÁZA. DISCRET BORITÉKKAL.
1 DOBOZ ÁRA 2 KORONA. BUDAPEST IV. FERENCZIK-TERE 9. 1 DOBOZ ÁRA 1 KORONA.
12550

Helyiségváltás miatt KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

császári és királyi udv. szállítók

Budapest, V. ker., Deák-tér 1.

idei karácsonyi vásárt

különösen nagyszabásúan rendezik.

Mindenmü vásznak, asztalneműek, fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők stb.

1908 elejétől új áruházunk

V., Bécsi-utca, Deák Ferenc-utca sarok.

MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI **500** EGY-EGY SZÁM
RADÓ ANTAL **szám** ÁRA 30 FILLÉR

Jubiláris sorozat!

- 500. Beőhy Zsolt: Kötők és hősök.**
E cím alatt Magyarország legelső aethetikus és irodalomtörténete adja három kis remekművet, melyek legszébbje egy valóban nagy és általános nemzeti érdekű tárgyval, a kunoköltészettel foglalkozik. A másik kettő is (a mobácsi vész költőiről és Kazinczy rabságáról) megkapó fejtegetéssel villantja meg tárgyát és méltó az illusztris szerző nagy nevéhez.
- 501. Krády Gyula: Hét szilva.**
A vidéki magyar dzsentri életének rajzában állig van író, aki felülmúlja Krády Gyulát. Melankolikus humorral festi ennek a jobhára puritánusnak indult társadalmi osztálynak típusait, furcsaságait, majd nevéttette majd könnyekre indítja.
- 502. Wilde Oskár: Aforizmak és ötletek. Ford. Radó Teréz.**
Kétségtelen, hogy a nálunk is annyira kedvelt lett angol költőnek legerősebb oldala az ő szellemi, merész és csillogó ötletektől szikrázó stílusa. E nagyrésben már szálló igékkel vált híres mondások legerősebbjeit közi. Készítse az ő jeles fordítás, melyet Wilde minden tisztelője nagy gyönyörrel fog olvasni.
- 503. Daudet Alfonz: Művészházasságok. Ford. Elek Artúr.**
Az író- és művészetek egyik legszenvedélyesebb ábrázolója, a nagy Daudet rajzolta itten ama nagyobbára grotesk és komikus házasságokat, melyeket a körökben alkalmi volt megírni. Egyike az az ő legművészetesebb és legerősebb munkáinak, kitűnő magyartításban.

A MAGYAR **500** számának teljes jegyzékét bárkinek készsággal megküldjük.

KAPHATÓ
LAMPEL R. F. és FIAI Részv.-társaságánál,
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

HÖLGYEK KEDVENCZE

Ez az elnevezése a Rogátsy-féle pipere boraxnak, ennek a legkiválóbb test- és arcpólo szernek, melynek nincs szüksége más reklámra, mint egyszeri próba használatra. A kiégyezor használja a Rogátsy-féle pipere-boraxot, ládages marad ahhoz egész életére, mert ez a leggyógyosabb és legártalmatlanabb szőpítő-szer, a bőrt észrevétlenül átváltoztatja rózsássá és üdvé, s a száj és fogak ápításánál is kitűnően beválk. A mosdóvizet bámulatosan puhítja, s az erős szél-től, eső és hőtől kifjrt arcbőrt egyszerű mosás után ismét báronyossá teszi.

Ingyen és bérmentesen!

küldöm meg mindenkinak nagy és gazdagon illusztrált főtárgyke-mel 3000-nél több képpel, mindennemű szőlő, jő és olcsó zeneművekről, es. és kir. udv. szállító.

Konrad János zeneműszállító háza Brix 482. (Csehország).

Tanulóhegedű vonó nélkül csak K 4.80, 5.30, 6.-, Hegedűvonó K -80, 1.-, 1.40 és felebb. Csütérák, harmonikák stb. rak-táron. Tessék katalógust kérni. 1907

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerüzletben, az ára egy doboznak 30 és 75 fillér, hozzávaló pipereborax szappan 80 fillér, orfimo 1.- és ponder 3 szatben 1.30 fill. Főraktár: Rogátsy Kálmán drogeriája Budapest, VII., Rákóczy-út 10. sz.

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje, érvényes 1907 október 1-től.

Budapest nyugati pályaudvar - Párkány-Nána és vissza.

Állomások	Szv. 146	Szv. 122	Szv. 150	Szv. 148	Gyv. 1404	Szv. 152	Szv. 116	Szv. 154	Szv. 156	Szv. 128	Szv. 158	Szv. 126	Szv. 160	Szv. 120	Szv. 162	Szv. 130	Szv. 164	Szv. 124	Szv. 1406	Szv. 166	Szv. 132	Szv. 163	Szv. 118	Szv. 1408	
Rodapest ny. p. u. ind.	545	600	615	655	720	805	920	985	1125	1215	1225	110	215	220	230	415	425	610	620	655	715	730	830	1000	1030
Palota-Ujpest. — a	601	612	633	711	753	822	933	953	1140	1231	1241	125	226	236	242	431	437	626	632	732	801	830	1015	1045	
Vác. — a	652	652	652	652	753	822	933	953	1140	1231	1241	125	226	236	242	431	437	626	632	732	801	830	1015	1045	
Nagy-Maros. — a	725	725	725	725	826	895	1006	1026	1213	1304	1314	132	237	247	253	442	448	637	643	743	812	841	1026	1056	
Párkány-Nána. — érk.	806	806	806	806	907	976	1087	1107	1294	1385	1395	140	308	318	324	513	519	708	714	814	843	1027	1057	1230	

Budapest keleti pályaudvar - Bicske és vissza.

Állomások	Szv. 143	Szv. 145	Szv. 1407	Szv. 217	Gyv. 147	Szv. 117	Szv. 149	Szv. 131	Szv. 1403	Szv. 153	Szv. 155	Szv. 123	Szv. 163	Szv. 121	Szv. 165	Szv. 131	Szv. 167	Szv. 159	Szv. 127	Szv. 161	Szv. 115	Szv. 163	Szv. 125	Szv. 1405	Szv. 167	Szv. 129	
Párkány-Nána. — ind.	425	453	453	522	522	600	600	819	824	915	915	1145	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229	1229
Nagy Maros. — a	510	542	542	616	616	655	655	874	879	970	970	1200	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284	1284
Vác. — a	542	574	574	648	648	687	687	906	911	1002	1002	1232	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316	1316
Palota-Ujpest. — a	627	659	659	733	733	772	772	991	996	1087	1087	1317	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401	1401
Budapest ny. p. u. érk.	826	858	858	932	932	971	971	1190	1195	1286	1286	1516	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600	1600

Budapest keleti pályaudvar - Hatvan és vissza.

Állomások	Gyv. 302	Gyv. 402	Szv. 318	Szv. 1503	Szv. 408	Szv. 306	Szv. 310	Szv. 320	Szv. 404	Szv. 312	Szv. 326	Szv. 304	Szv. 322	Szv. 308	Szv. 314	Szv. 330	Szv. 324	Szv. 1510	Szv. 406	Szv. 1502	Szv. 328	
Budapest k. p. u. ind.	715	740	745	810	835	920	1235	130	215	225	250	330	320	335	355	365	700	815	845	940	700	1110
Pécel. — ind.	827	852	857	922	947	1032	1347	214	329	339	364	444	434	449	469	479	815	930	960	1055	715	1210
Gödöllő. — érk.	850	875	880	945	970	1055	1370	243	358	368	393	473	463	478	498	508	845	960	990	1085	745	1220
Gödöllő. — ind.	901	926	931	996	1021	1106	1421	254	369	379	404	484	474	489	509	519	855	970	1000	1095	775	1230
Hatvan. — érk.	949	974	979	1044	1069	1154	1469	265	380	390	415	495	485	500	520	530	865	980	1010	1105	785	1240

Vadászfégyverek

vívó- és tornaszerek, orosz sár-czipők legelősb beszerzési forrása.
125.48

SEFFER ANTAL
sporteszközök, halók és kötelgyártó ipar-telepe, Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12. (Közp. városház épül.) Képes árjegyzék kívánatra ingy. és bérment.

A legjobb ébresztők

„Adler-Roskopf-riadó” csak czegegennél kaphatók.
Három évi irásbeli jóállás. Nem tetszőt a pénz vissza! 1 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 4.20, 2 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 4.40, éjjel világító mutatólappal K 4.80, verseny-ébresztő-óra K 2.90, éjjel világító mutatólappal K 3.30. 12076

Szétküldés utánvétel. Előő aranyár Brúában.
KONRAD JÁNOS
es. kir. udv. szállító Brixben 766.
Tessék 3000 kepet tartalmazó árjegyzékemet kérni ingyen és bérmentesen.

Párisi világhírlítés „Grand Prix” 1900

Kwizda-féle Restitutions-fluid

es. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fill.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magások nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóborítól, ink merességénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjegy egy valók. neves árjegyzék ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrásy-út 26.

FÖLDES MARGIT CRÉME
LEGJOBB ARCSZÉPTŐ SZER

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL
Egyszerűs kiállítás 1906 Legmagasabb kitünt. Erősítőszor gyengékedő, vérszegények és lábadozók számára. Ezvágygerjesztő, idegerősítő és vérvajító szer. 3000-nél több orvosi vélemény. Kiváló íz. — Főraktár: J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona. Vásárolható a gyógyszerárban feltűrtes üvegben K 2.00, egész literes üvegben K 4.80.

Csillogó karácsonyfadísz.

Komersz láda: Áll 8 doboz izléssel összeállított üveg-dísz és golyó újdonságból, minden dobozban 12 csalds nagyobb mutatós darab van. Komersz láda ára 2 frt 38 kr. Ar és kiállításban a külföld föltűmlva.

1. számú láda 90 drb ragyogó karácsonyi dísz, golyók, madár, harang, girland, stb. 1 frt 25, 2. számú láda 150 db 3 frt 50, december 3-ig 3 frt 18, 3. számú láda 240 db 5 frt, december 3-ig 4 frt 45 kr. Előre vásárlóknak a faládákat szállítólevelet és törésmentes csomagolást ingyen adjuk.

December 3-ika után a kedvezmény nem nyújthatók. Későbbi rendelések-nél sem az ár nem oly bőseges, sem a posta oly óvatos és pontos.

12455 **PLÖKL és HAAS**
sportüzletének karácsonyi idényosztálya
Budapest, VI., Andrásy-út 13.

A fenti ajánlatunkat kivéve az egyéb karácsonyi ajándék játék és sportokkal pedig ingyen árjegyzékünk foglalkozik. Okulva a multakon, közvetlen a karácsony előtti időben díszítmény rendelést nem fogadhatunk el.

Beszélőgépek

7 koronáti 500 g Rézletűzetés re is. Lemezre. Ingyen Odeon lemezek Szántal: elismerővel. **Toth József** gramofon kereskedő Szegeden, Kányá-utca 3. sz. Árjegyzék ingyen.

CALDERONI és TÁRSA

Budapest, IV., váczi-utca 1.
Mű- és tanszerraktár IV., Kishid-utca 8. szám.

Prizmás látcsövek. Zeiss-Busch Goerz stb. gyártmányu új rendszerű prizmás látcsövek, tábori, vadász-, verseny-, utazási és színházi célokra, eredeti gyári árakon.

**Aneroid baromé-
rek.** Finom szerkezettel, di-szes kivitelben. Baro-graphok. Hőmérők díszes kivít.

Szemüvegek és orrcsüptetők. Arany, ezüst és teknősbéka foglatban. Leg-ujabb rendszer szerint.

**Salon-
lorgnettek.** ecaille blond és imitációban.

Laterna magikák.
Fényképezési készülékek.
Gőzgépek és mozdonyok.
Villamos vasutak.
Experimentáló szekrények.

Színházi látcsövek.
Férlik és hölgyek részére a leggyorsabbított a legfinomabb kivitelű gyöngyház, emale, teknősbéka külsővel K 10.- felj.

Vadász - látcsövek.
K 16.-, 20.-, 30.-, 50.-, 60.-.

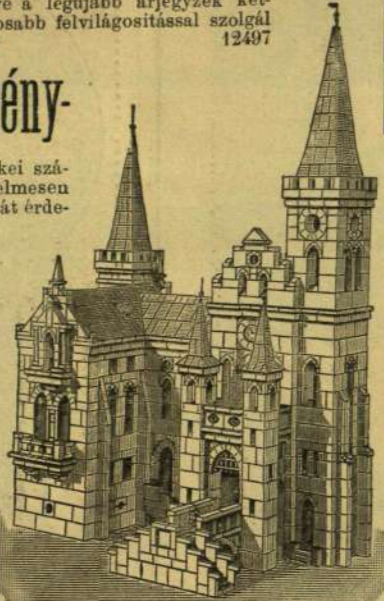
Rugós lorgnettek.
Finom ecaille blond, teknősbéka, gyöngyház és zománcból. Aranyozott ezüst, double és arany foglatban nagy vá-laszték.

Van-e már gyermeküknek Horgony-Kőépítőszekrénye?
Ha igen, akkor ne mulassa el, azonnal a legjobb kőépítőszekrény-árjegyzéket lenni jegyzett czégtől bekérni, hogy annak alapján a következő kőépítőszekrényt kényelmesen kiválaszthassa.

Ha azonban gyermekei még nem bírnak egy Horgony-Kőépítőszekrényt, vagy tévedésből egy „Horgony” védjegy nélküli szekrényt, azaz egy utánzat birtokában vannak, akkor Önre nézve a legjobb árjegyzék kétszeres fontossággal bír, mert a legpontosabb felvilágosítással szolgál minden egyes 12497

Horgony-Kőépítőszekrény

ről és lehetővé teszi Önnek, hogy gyermekei számára a megfelelő nagyságu szekrényt kényelmesen kiválaszthassa. Mindenesetre azonban saját érdekében tessék megtartani, hogy csak a Horgony jeggyel ellátott szekrény a több mint egy negyedszázad óta annak bizonyult Richter-féle eredeti gyártmány, minden egyéb kőépítőszekrények csak hamisítványok.

A gazdagon illusztrált árjegyzékben a Horgony-Hidépítőszekrények, Horgony-Rakási játékok és Golyó-Mozajkjátékok, stb. leírását találjuk. Valódi csak a Horgonyval!
Richter F. Ad. és Tsa., Cs. kir. udv. és kam. száll. Gyár: I. Operngasse 16, Bécs, XIII/1 (Hietzing) Rudolfstadt, Nürnberg, Olfen (Svájc), Rotterdam, Szt.-Pétervár, New-York.
A ki zenekedvelő, az kérjen árjegyzéket a híres Imperator zeneművekről, beszélgőpekről és Horgony-hangtáblákról is.

VÉNUSZ

Legkedveltebb, leg-sikkesebb alj-façon, mely általános kedveltséget csupán annak köszönheti, hogy egy erős mint karsu sáka hölgyeknek remekül áll. Körökörül mely részekbe van rakva, melyek az espón letűzettek alul pedig gazdagon nyílnak szét. Darabja komplett és finom kivitelben mérték után készíve

10 korona,

igen jó minőségű, legdivatosabb korszakelműből, sűrű, drapp, barna, oliv, esikosz vagy kockás angol mintázatban, vagy pedig fekete és sötétek prima atlassz kangaróból.

„Zur Schossensfabrik“ Bécs, XVI., Neulerchenfeldstrasse 2. Magyar levelezés. 12556
„Zur Schossensfabrik“ Wien, XVI., Neulerchenfeldstr. 2.
Kérlek utánvétellel... darab „Vénusz”-aljat.
Cím:
Schluss: Aljhosza elől: oldalt:
Hátul: Csipőhősség:
Különös megjegyzések:
Név:
Cím:

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

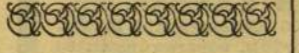
egyike a legerterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket feltulmulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszer-tárban.

Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyas gyógyszer-tárban Aradon, Szabadság-tér.

Gyári árak! KULCSÁR SÁNDOR

bronzár- és csillárgyár, csillárok légszesz-, acetylén és villamos világításra. Budapest, Dessewffy-n. 9-11. Telefon 25-44.

Tűzijáték

Lampion, cotillon, táncz tourok, knall-bonbonok, álarczok, papírsapkák, ruhadiszek, jelvények, papírhangszerek, hajdiszek, parókák, szakálak, papírlőnyök, jux czikkok, japán legyezók, japán lampionok, zászlók, tréfás tárgyak, jelmez kellékek, angyalszárnyak, papír-guirlandok, papírmaché árúk, papír-kalapok stb. kaphatók

EMMERLING ADOLF

gyárosnál 12533 Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz.

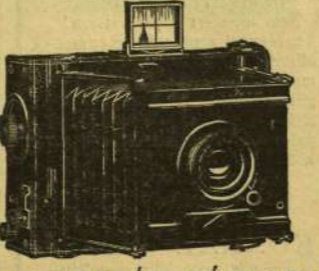
Arjegyzék.

ZEISS

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből, gyúpontrészelőrával és ZEISS-féle tárgyüvegek a legjáratosabb rétnagyságokban. Tessenék prospektust kérni P 157.

ZEISS-féle PRISMÁS TÁBORI TÁVCSŐ a képek fokozott plasztikájával. UJ MINTÁK.

Beszerezhető valamennyi optikai üzletben, ugyszintén:

BERLIN FRANKFURT A. M. HAMBURG CARL ZEISS JENA (NÉMETORSZÁG) LONDON ST. PETERSBURG WIEN

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R.-T.

Irodái: VI., Andrassy-ut 5. sz. a. (saját házában). Beszétet részvénnyé: 10 millió korona, Előgud betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapirokra.

M. kir. szab. oszt.-sorajáték főkarúsító helye: VI., Andrassy-ut 5. Kézizalag-üzletet: IV., Károlyi-körút 48., IV., Ferenccsik tere 4. (Árany-utca sarok). VII., Királyi-utca 37., VIII., Ács-utca 2., VIII., Üllői-ut 6.

FŐLSEGES ILLUZIO! Tör. vérel! A karácsonyfa legpompásabb díszé mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított **brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés**

1. szám. egészen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, keszeség kifogástalan működésért. — Egyszerű fölvevés által a legnagyobb, vagy a legkisebb fán rögtön alkalmazható. Ugyanaz az asztalra állítva, asztali csöngetésnek is használható. A kályhára helyezve gyertyaláng nélkül is működik. — A három gyertyalángtól származó meleg levegő forgásba hozza a hajtókereket, az arra alkalmazott javított acélkalapácsok megütik a három harangot, mi által kellemesen hangzó, ezüstszíza csengés kelekertik, ny-ty fiatalok és öregekét ajátatos karácsonyi hanglatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt darabonként **K 1.50.**

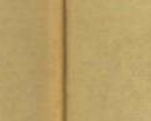
2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, különösen nikk-elezett kivitelben, sódrott harangszlopokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál eső-daszertű fényreflexet adnak, kartonnal használati utasítással együtt darabonként **K 2.**
3 db K 5.50 12 db K 30.35
4 db K 7.25 24 db K 39.50
6 db K 10.50 36 db K 57.50
9 db K 15.50 50 db K 77.50
100 db K 150.—

Legjobb üveg karácsonyfadísz. 12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K — 40, — 60, — 70, — 80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K — 75, — 90, 1.—, 1.20, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékonként K — 10, diosdronny 100 db K — 20, lánczok üveg-golyókból 1/2 egész 2 m hosszúságig, a golyók nagysága szerint K — 90, — 35, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-gyertyácskák, 24 db kartonban K — 50, nagyobbak, 15 db kartonban K — 58, gyertyatartó tecaaja K — 50.
Karácsonyi jutalom! Minden t. cz. vevé, a ki a szeptember 1. és november 30. köti időben egyszerre 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-ébreztető tájéklátó mutatólappal és egy 1908-ra szóló naptárt kap mellécsomagolva.
Kicserelés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat! Szétküldés utánvétellel vagy előfizetés mellett. A megrendelés legzélszerűben a postai utánvány levélgyel szelvényen eszközölhető. Ökvetlen szükséges, hogy a megrendelőlevelekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utánvétellel kívánják-e az áru vagy pedig elment már az összeg utánványval. Ugy-szintén érdeklében áll minden megrendelőnek a megrendelést december 15. díke előtt kiküldeni, mert a posta ezen időn túl, a nagy tödülés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendelő-12076 Cs. és kir. udv. szállított **Konrad János** első órágyára Brúx 2004. sz. (Csehország). Tessenék legjobb árjegyzéket emet kérni 3000 képpel, mely önnek azonnal ingyen és portmentesen megküldeték.

5 korona!

Valódi svájci rendszerű Roskopf-patent-anker-remontoir-óra masszív és szolid huzórugóval védve. Svájci ankermű, valódi védplombával ellátott nikkelokban, csukló-fedellel, tojásdad kengyelvel, 36 óráig jár (nem 12 óráig órá) díszített és aranyozott mutatók, pontosan regulálva, 3 évi kezességi levéllel, darabonként K 3, 3 db K 14. Másodpercz-mutatókkal K 6, 3 db K 17. Legzadagabb választék fódarjegyzékemben.

7223. Pénztárcaék egy drb világosbarna szálbanbőről, nagy füző-táska, 4 rekesz-szel, belső rugókéngyelvel, nikkel-huzózárral, 9 cm hosszán, 6 cm széles **K 1.50.**
7202. sz. Öleső, jó pénztárca egy darab erős sima bőrből összehajva, elősdrény marhabőr csapattókkal, 4 rekesz-szel és biléttáskával, 3 lakkattal, 9 cm hosszán, 6 cm széles **K 1.35.**
Jobbfajta pénztárcaék K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb.

Tessenék katalógust kérni!

VASÁRNAPI UJSÁG

49. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 8.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világhírnök”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhez a postailag meg-határozott viteldj is eszolandó.

SZABÓ MIKLÓS.

1821—1907.

Azok közül, a kik egykor főszerepet vittek a magyar igazságszolgálatunk modern újjászervezésében s megvetették mai igazságszolgálatunk alapjait, jóformán utolsónak maradt köztünk Szabó Miklós, a kuria nyugalmazott elnöke s az ő halálával ez az úttörő, nagystíli jogász-nemzedék kivezett aktuális életünkéből. Az élet kérelhetetlen törvénye hozta ezt így magával, mégis sajnáljuk e nemzedék eltűnését, mert nagy időknek igazán nagy nemzedéke s mert nyomában nem láttunk felőni olyat, a mely fölért volna vele.

Szabó Miklós a Deák Ferenéz és Horváth Boldizsár iskolájából való jogász volt, a ki a mély és nagy terjedelmű jogtudományi készütséget számos olyan erkölcsi tulajdonsággal párosította, a melyek egyenesen predestinálták a bírói pályára. Komoly hazaszeretet fitogtatás nélkül, puritán becsületesség korlátolt ridegség nélkül, erős függetlenség-érzet, humanus gondolkodás, a munka megbecsülése vezették fel a legmagasabb hivatali polczra, melyet magyar bíró elérhet s e tulajdonságok tették munkásságát a kuria elnöki méltóságában nagyjelentőségűvé.

Ez a munkásság a nagyközönség részéről nem részesült a kellő méltánylatban. A bíró munkájának eredményei nem szoktak a nyilvánosság elé kerülni, nem ötnék zajt a mindennapi élet forgatagában s azért csak a szakemberek vesznek róla tudomást s azok se mindig úgy, a hogy kellene. S különösen áll ez a felsőbb bíróságok vezetőire, kiknek tevékenység, szellemük jó vagy rossz hatása rendszerint csak közvetve, a vezetésük alatt

álló testületek funkcionálásában nyilvánul. Szabó Miklós ezenfelül még nem is kereste soha a nyilvános szereplés alkalmait, — abban a korban, a melynek levegőjében az ő jelleme kifejlődött, ismeretlen volt a reklám fogalma. És mégis, hosszú pályája alatt lassan beszívargott a nagyközönség körébe is az ő jogász és bírói nagy tekintélye, a mely a jogász szakemberek előtt már régen kétségtelen volt s kialakult róla egy általános közfelfogás, a mely bírói testületeknek egyik legnagyobb diszekent emlegette őt. Volt lényében valami veleszületett emelkedettség, a mely megközelíthetlenné tette a magyar közélet mindent megőrlő har-

Szabó Miklós. László Fallop festménye.

czai közepette, úgy hogy tekintélye épen került ki a politikai és társadalmi élet minden válságából. Földije volt Horváth Boldizsárnak, ő is Vasme-gyében, Nárán született s 1842-től fogva Szombat-helyen volt ügyvéd. Rövid idő mulva azonban hivatali állást vállalt a királyi kancelláriánál, a szabadságharcz kitörésekor pedig Esterházy Pál herczeg, a király személye körüli miniszter mellett dolgozott mint fogalmazó. A szabadságharcz után ismét Szombathelyen telepedett meg mint ügyvéd s hogy jogász tekintélye már ekkor mily nagy volt, mutatja az, hogy a környék legelőkelőbb és leggazdagabb főúri család-jainak, az Esterházyaknak, Batthyányaknak, Erdődyek-nek volt jogtanácsosa. Mikor Horváth Boldizsár 1867-ben elfoglalta miniszteri széket, Szabó Miklóst hívta meg ál-lamtitkárnak s ettől fogva mindig vezérszerepe a ma-gyar igazságszolgálat újjászervezésében és továbbfejlesztésében. 1871-ben az akkori pesti királyi tábla elnöke, majd a kuria másodelnöke s 1888-ban, Perczel Béla halála után a kuria elnöke lett.

Tipusa volt az igaz magyar bírónak, a ki teljesen hivatal-sának él, de sohasem válik rideg bürokratává, mindig megtartja a gyakorlati élet iránti élénk érzékét s bölcs belátását. Igazságügyi törvényhozásunknak nagyon sok olyan hézagá van, a melyeket a bírói bölcseségnek kell kitölteni. Szabó Miklós ennek mestere volt s jó részben neki tulajdonítható az a nemes, megnyugtató irán-yítás, a melyet a kuria jog-életünknek adott s a mely mindenkor megtartotta igaz-ságszolgálatásunkat abban a tekintélyben, a melyre hiva-tása teljesítésében szüksége van. Különösen a polgári pe-rekben érvényesítette fényes bírói egyéniségét; a kuria egyik polgári tanácsában rend-